

Pápežove audiencie Roka milosrdenstva II

PÁPEŽOVE AUDIENCIE ROKA MILOSRDENSTVA II.

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(18. mája 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(25. mája 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(1. júna 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(8. júna 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(15. júna 2016\)](#)

[Pápežova jubilejná audiencia o roku milosrdenstva \(18. júna 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(22. júna 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(10. augusta 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(17. augusta 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(31. augusta 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(7. septembra 2016\)](#)

[Pápežova jubilejná audiencia o roku milosrdenstva \(10. septembra 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(14. septembra 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(21. septembra 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(28. septembra 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(12. októbra 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(19. októbra 2016\)](#)

[Pápežova jubilejná audiencia o roku milosrdenstva \(22. októbra 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(26. októbra 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(9. novembra 2016\)](#)

[Pápežova jubilejná audiencia o roku milosrdenstva \(12. novembra 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(16. novembra 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(23. novembra 2016\)](#)

[Pápežova audiencia o roku milosrdenstva \(30. novembra 2016\)](#)

[MISERICORDIA ET MISERA](#)

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (18. mája 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnes sa s vami chcem pristaviť pri podobenstve o boháčovi a chudobnom Lazárovi. Život týchto dvoch osôb, zdá sa, plynie na rovnobežných tratiach: ich životné podmienky sú v protiklade a ani najmenej si nekorešpondujú. Dvere boháčovho domu sú vždy uzavreté pred chudobným, ktorý sa nachádza vonku, snažiac sa požívať aspoň zvyšky z boháčovho stola. Ten bol zaodetý prepychovým oblečením, zatiaľ čo Lazár bol pokrytý vredmi; boháč každý deň prepychovo hoduje, zatiaľ čo Lazár umiera od hladu. Len psy sa o neho starajú a prichádzajú mu lízať rany. Táto scéna pripomína tvrdé napomenutie Syna človeka pri poslednom súde: «Lebo som bol hladný, a nedali ste mi jesť; bol som smädný, a nedali ste mi piť; (...) bol som nahý, a nepriodeli ste ma; bol som chorý a vo väzení, a nenavštívili ste ma» (Mt 25, 42-43). Lazár dobre reprezentuje tiché volanie chudobných všetkých čias a protirečivosť sveta, v ktorom sú nesmierne bohatstvá a zdroje v rukách len zopár ľudí.

Ježiš hovorí, že jedného dňa ten človek umrel. Chudobní aj boháči umierajú, majú ten istý osud. My všetci ho zdieľame, či nie? Nie sú tu žiadne výnimky. A tak sa ten človek obráti na Abraháma prosiac ho s oslovením „otec“ (v. 24.27). Dovoľáva sa tak, že je jeho synom, patriacim k Božiemu ľudu. Napriek tomu počas života neprejavil voči Bohu žiadny ohľad, naopak, uzavretý vo svojom svete prepychu a hýrenia, urobil zo seba stred všetkého. Vylučujúc Lazára vôbec nebral do úvahy ani Pána, ani jeho zákon. Ignorovať chudobného znamená pohrdáť Bohom! A toto sa musíme dobre naučiť: ignorovať chudobného znamená pohrdáť Bohom. V podobenstve je však jedna osobitosť, ktorú si treba všimnúť. Boháč nemá meno, len prívlastok: „bohatý“; zatiaľ čo meno chudobného sa päťkrát opakuje, a „Lazár“ znamená „Boh pomáha“. Lazár spočívajúci pred dverami je živým volaním k boháčovi, aby pamätal na Boha, avšak boháč toto volanie neprijíma. Takže bude odsúdený nie pre svoje bohatstvá, ale pre to, že bol neschopný mať s Lazárom súcit a pomôcť mu.

V druhej časti podobenstva nachádzame Lazára a boháča po ich smrti (v. 22-31). Tam, na druhom brehu života, sa situácia obrátila: chudobného Lazára anjeli odniesli do neba k Abrahámovi, boháč je naopak uvrhnutý do múk. Vtedy boháč «pozdvihol oči a zďaleka videl Abraháma a Lazára v jeho lone». Zdá sa, že vidí Lazára po prvýkrát, avšak jeho slová ho prezrádzajú: «Otec Abrahám», hovorí, «zľutuj sa nado mnou a pošli Lazára», – takže ho pozná, je tak? – «pošli Lazára nech si namočí aspoň koniec prsta vo vode a zvlaží mi jazyk, lebo sa hrozne trápim v tomto plameni!» Teraz boháč rozpoznáva Lazára a prosí ho o pomoc, zatiaľ čo počas života sa tváril, že ho nevidí. Koľkokrát, koľko len krát sa mnohí ľudia tvária, že nevidia chudobných! Chudobní pre nich neexistujú... Predtým mu upieral dokonca aj zvyšky zo svojho stola, a teraz by chcel, aby mu priniesol napíť! Ešte stále verí, že si môže nárokovať na práva pre svoje predošlé spoločenské postavenie. Prehlasujúc za nemožné vyhovieť jeho požiadavke, Abrahám osobne ponúka kľúč k celému príbehu: vysvetľuje, že dobrá a zlá boli prerozdelené takým spôsobom, aby kompenzovali pozemskú nespravodlivosť a dvere, ktoré v živote oddeľovali boháča od chudobného, sa premenili na «veľkú priepasť». Pokiaľ bol Lazár pri jeho dome, pre boháča to bola príležitosť k spásu: mohol roztvoriť dvere, pomôcť Lazárovi... avšak teraz, keď sú obaja mŕtvi, situácia sa stala nezvratnou. Nie je tu priama odvolávka na Boha, ale podobenstvo jasne vyzýva na bdelosť: milosrdenstvo Boha voči nám je previazané s našim milosrdenstvom voči blížnemu; ak toto chýba, ani ono nenájde priestor v našom

uzavretom srdci, nemôže vstúpiť. Pokiaľ ja nerozotvorím dvere môjho srdca voči chudobnému, tie dvere zostanú uzavreté. Aj pre Boha. A toto je príšerné.

Teraz boháč myslí na svojich bratov, ktorým hrozí, že skončia rovnako ako on, a prosí, aby sa Lazár mohol vrátiť na svet aby ich varoval. No Abrahám odpovedá: «Majú Mojžiša a prorokov, nech ich počúvajú». Na to, aby sme sa obrátili, nemusíme očakávať zázračné udalosti, ale musíme otvoriť srdce Božiemu slovu, ktoré nás volá milovať Boha a blížneho. Božie slovo môže prebrať k životu zatvrdnuté srdce a uzdraviť ho z jeho slepoty. Boháč poznal Božie slovo, avšak nenechal ho vstúpiť do srdca, nepočúval ho, preto bol neschopný otvoriť oči a mať súcit s chudobným.

Žiaden posol a žiadne posolstvo nemôžu nahradiť chudobných, ktorých stretávame na ceste, lebo v nich nám prichádza v ústrety samotný Ježiš: «Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili» (Mt 25,40), hovorí Ježiš. Takto je v obrátení osudov, ktoré podobenstvo opisuje, ukryté tajomstvo našej spásy, v ktorom Kristus spája chudobu s milosrdenstvom. Drahí bratia a sestry, počúvajúc toto evanjelium, my všetci spolu s chudobnými zeme môžeme spievať s Máriou: «Mocnár zosadil z trónov a povýšil ponížených. Hladných nakŕmil dobrotami a bohatých prepustil naprázdno» (Lk 1,52-53). Ďakujem.

(Preklad: Slovenská redakcia VR) -zk, bp-

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (25. mája 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Evanjeliové podobenstvo, ktoré sme si práve vypočuli (porov. Lk 18,1-8) obsahuje dôležité učenie: „Nevyhnutnosť stále sa modliť a nikdy neochabovať“ (porov. v. 1). Takže nejde o to, aby sme sa modlili len niekedy, keď sa na to cítime. Nie, Ježiš hovorí, že sa treba «modliť stále a neochabovať». A uvádza príklad vdovy a sudcu.

Sudca je mocnou osobnosťou, je povolaný vydávať rozsudky na základe Mojžišovho Zákona. Preto biblická tradícia odporúčala, aby sudcovia boli bohobojnými, dôveryhodnými, nestrannými a neúplatnými osobami (porov. Ex 18,21). Dobré nám padne vypočuť si to aj dnes, pravda? Naopak tento sudca „sa nebál Boha a na nikoho nebral ohľady“ (porov. v. 2). Bol to ničomný sudca, bez škrupúl, ktorý nepamätal na Zákon, ale robil si, čo chcel, na základe svojho prospechu.

Obracia sa na neho istá vdova, aby jej bola vykonaná spravodlivosť. Vdovy, spoločne so sirotami a cudzincami, patrili k spoločensky najslabším kategóriám. Práva, ktoré im zaistoval Zákon mohli byť ľahko pošliapané, keďže ako osoby osamelé a bez ochrany si len ťažko mohli svoje práva presadiť. Chudobnú vdovu, osamelú, ktorú nikto nebráni, mohli ignorovať, nezjednať voči nej spravodlivosť. A takisto aj voči sirote, cudzincovi či migrantovi, to isté! Toto bolo v tom čase veľmi tvrdo zaužívané!

Tvárou v tvár ľahostajnosti sudcu sa vdova uchýli k svojej jedinej zbrani: vytrvalo pokračovať v unúvaní sudcu, predkladajúc mu svoju prosbu o vykonanie spravodlivosti. A práve prostredníctvom tejto vytrvalosti dosiahne svoj cieľ. Sudca jej v istom momente vyhovie – nie preto, že by bol pohnutý milosrdenstvom, ani preto, že by mu to ukladalo svedomie; jednoducho uznáva: «obránim tú

vdovu, keď ma tak unúva, aby napokon neprišla a neudrela ma po tvári» (v. 5).

Z tohto podobenstva Ježiš vyvodzuje dvojnásobný uzáver: ak sa vdove podarilo obložiť nečestného sudcu prostredníctvom jej nástojčivých prosieb, o koľko viac Boh, ktorý je dobrým a spravodlivým Otcom, „obráni svojich vyvolených, čo k nemu volajú dňom i nocou“, a okrem toho „nenechá ich dlho čakať“, ale bude konať „zaraz“ (porov. v. 7-8).

Preto Ježiš vyzýva modliť sa „bez ustania“. Všetci zakúšame chvíle únavy a skleslosti, predovšetkým, keď sa naša modlitba zdá byť neúčinnou. Avšak Ježiš nás uistí: na rozdiel od nečestného sluhu, Boh pohotovo vypočuje svoje deti, aj keď to neznamená, že tak koná v tom čase a takými spôsobmi, ktoré by sme chceli my. Modlitba nie je čarovnou paličkou! Nie je žiadnym čarovným prútikom! Pomáha zachovať vieru v Boha – a odovzdať sa mu aj vtedy, keď nechápeme jeho vôľu.

V tomto je nám Ježiš – ktorý sa mnoho modlil – sám príkladom. List Hebrejom pripomína, že «v dňoch svojho pozemského života Ježiš so silným výkrikom a so slzami prednášal prosby a modlitby tomu, ktorý ho mohol zachrániť od smrti; a bol vyslyšaný pre svoju bohabojnosť» (porov. 5,7). Na prvý pohľad sa toto tvrdenie zdá byť nezodpovedajúce pravde, lebo Ježiš umrel na kríži. No napriek tomu sa List Hebrejom nemýli: Boh skutočne zachránil Ježiša od smrti dajúc mu nad ňou úplné víťazstvo, avšak cesta k jeho dosiahnutiu viedla cez samotnú smrť! Odvolávka na prosbu, ktorú Boh vypočul, odkazuje na Ježišovu modlitbu v Getsemanskej záhrade. Zachvátený naliehajúcou úzkosťou Ježiš prosí Otca, aby ho oslobodil od horkého kalichu utrpenia, avšak jeho modlitba je plná dôvery v Otca a odovzdáva sa bezvýhradne jeho vôli: «No nie ako ja chcem, ale ako ty» (Mt 26,39), hovorí Ježiš.

Predmet modlitby prechádza na druhé miesto; to, na čom predovšetkým záleží, je vzťah s Otcom. To je to, čo robí modlitba: premieňa túžbu a formuje ju podľa vôle Boha, akoukoľvek by bola, lebo ten, kto sa modlí, túži predovšetkým po zjednotení sa s Bohom, ktorý je milosrdnou Láskou.

Podobenstvo sa končí otázkou: «Ale nájde Syn človeka vieru na zemi, keď príde?» (v. 8). A táto otázka varuje nás všetkých: nesmieme upustiť od modlitby, ani keď sa jej nedostáva odpovede. Je to modlitba, ktorá zachováva vieru, bez nej viera kolíše!

Vyprosujme si od Pána tú vieru, ktorá sa prejavuje v neúnavnej, vytrvalej modlitbe, akou bola modlitba vdovy z podobenstva, vieru živenú túžbou po jeho príchode. A v modlitbe zakúšajme spolúčenie Boha, ktorý ako Otec vychádza v ústrety svojim deťom plný milosrdnej lásky. Ďakujem!

(Preklad: Slovenská redakcia VR) -zk-

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (1. júna 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Minulú stredu sme si vypočuli podobenstvo o sudcovi a vdove, o nevyhnutnosti vytrvalo sa modliť. Dnes, prostredníctvom iného podobenstva, nás chce Ježiš naučiť to, aký je správny prístup k modlitbe a vyprosovaniu si Otcovho milosrdenstva. Ako sa treba modliť. Správny postoj v modlitbe. Je to podobenstvo o farizejovi a mýtnikovi (porov. Lk 18,9-14).

Obaja protagonisti vstupujú do chrámu modliť sa, avšak zachovali sa veľmi odlišným spôsobom a dosiahli opačné výsledky. Farizej sa modlí „postojačky“ (v. 11) a používa mnoho slov. Jeho modlitba je síce modlitbou vd'akyvzdania obracajúcou sa k Bohu, avšak v skutočnosti je chválením sa vlastnými zásluhami s pocitom nadradenosti voči «ostatným ľuďom», ohodnoteným ako «vydierači, nespravodlivci, cudzoložníci», ako napríklad, – s poukázaním na toho druhého, ktorý tam bol – «tento mýtnik» (v. 11).

Avšak práve tu je problém – ten farizej sa modlí k Bohu, avšak v skutočnosti hľadá na seba samého. Modlí sa k sebe samému! Namiesto toho, aby mal pred očami Pána, má tam zrkadlo. Aj keď sa nachádza v chráme, necíti nevyhnutnosť padnúť na kolena pred majestátom Boha; zostáva v stoji, cíti sa byť sebaistým, takmer akoby bol on pánom chrámu! Vymenováva vykonané dobré skutky: je bezúhonný, dodržiava Zákon ponad to, čo sa vyžaduje, postí sa «dva razy do týždňa» a platí «desiatky» zo všetkého, čo vlastní.

Skrátka, viac než z modlitby sa farizej teší z vlastného dodržiavania predpisov. A predsa sú jeho postoj a jeho slová vzdialené od spôsobu konania a reči Boha, ktorý miluje všetkých ľudí a nepohrda hriešnikmi. Tento však pohrda hriešnikmi, aj vtedy keď poukazuje na druhého, ktorý sa tam nachádza. Skrátka, ten farizej, ktorý sa považuje za spravodlivého, zanedbáva najdôležitejšie prikázanie: lásku k Bohu a k blížnemu.

Nestačí si teda klásť otázku koľko sa modlíme, musíme sa tiež seba samých pýtať ako sa modlíme, alebo lepšie, aké je naše srdce: je dôležité preverovať ho, aby sme zhodnotili myšlienky, pocity a vykorenili aroganciu a pokrytectvo. Avšak ja sa pýtam: dá sa modliť s aroganciou? Nie. Môžeme sa modliť s pokrytectvom? Nie. Pred Bohom sa musíme modliť jedine takí, akí sme. Avšak tento sa modlil s aroganciou a pokrytectvom.

Všetci sme zachvátení šialeným rytmom každodennosti, mnoho ráz v podruží pocitov – omámených, zmätených. Je nevyhnutné naučiť sa nanovo nájsť cestu k nášmu srdcu, znovu obnoviť hodnotu dôvernosti a ticha, lebo je to práve tam, kde nás Boh stretáva a hovorí k nám. Jedine ak začneme odtiaľto, môžeme potom my sami stretnúť druhých a hovoriť s nimi. Farizej sa vydal na cestu do chrámu, je sebaistý, avšak nevšimne si, že stratil cestu svojho srdca.

Mýtnik – ten druhý – sa naopak v chráme predstavuje s pokorným a kajúcim duchom: «stál celkom vzadu a neodvážil sa ani oči k nebu zdvihnúť, ale bil sa do prs» (v. 13). Jeho modlitba je veľmi krátka, nie je taká dlhá ako tá farizejova: «Bože, buď milostivý mne hriešnemu». Nič viac. Bože, buď milostivý mne hriešnemu. Pekná modlitba, pravda? Môžeme ju zopakovať trikrát, všetci spoločne?

Výslovme ju: Bože, buď milostivý mne hriešnemu.

Vskutku, vyberači daní – nazývaní „mýtnici“ – boli považovaní za nečisté osoby, podriadené cudzím vládcom, ľudia nimi opovrhovali a vo všeobecnosti ich zarad'ovali k „hriešnikom“. Podobenstvo učí, že sme spravodliví alebo hriešnici nie na základe svojej spoločenskej príslušnosti, ale na základe spôsobu, akým si vytvárame vzťah s Bohom a ako si vytvárame vzťahy s bratmi.

Mýtnikove gestá kajúcnosti a jeho zopár jednoduchých slov svedčí o jeho uvedomovaní si svojho úbohého stavu. Jeho modlitba ide k podstate. Chová sa pokorne, istý si je jedine tým, že je hriešnikom, ktorý potrebuje zmilovanie. Ak farizej neprosil o nič, lebo mal už všetko, mýtnik môže zobrať jedine o milosrdenstvo Boha. A toto je pekné, však? Zobrať o milosrdenstvo Boha. Predstavujúc sa „s prázdnyimi rukami“, s holým srdcom a uznávajúc sa za hriešnika, mýtnik nám všetkým ukazuje nevyhnutnú podmienku pre obsiahnutie Pánovho odpustenia. Nakoniec sa práve on, tak opovrhnutý, stáva obrazom skutočného veriaceho.

Ježiš uzatvára podobenstvo jednou vetou: «Hovorím vám: Tento – čiže mýtnik – odišiel domov ospravedlnený, a nie tamten. Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený» (v. 14). Ktorý z týchto dvoch je skazený? Farizej. Farizej je práve obrazom skazeného človeka, ktorý sa tvári, že sa modlí, avšak dokáže sa jedine chvastať sebou samým pred zrkadlom. Je skazeným človekom, no tvári sa, že sa modlí. A tak aj v živote – ten, kto verí, že je spravodlivý a súdi ostatných a pohŕda nimi, je skazeným človekom a pokrytcom. Nadradenosť kompromituje každý dobrý skutok, robí modlitbu prázdnu, vzd'aluje od Boha a od druhých.

Ak Boh preferuje pokoru, nie je to preto, aby nás dráždil: pokora je skôr nevyhnutnou podmienkou k tomu, aby nás pozdvihol, aby sme tak zakúsili milosrdenstvo, ktoré prichádza utíšiť naše prázdno. Ak modlitba povýšeneckého človeka nedosahuje k srdcu Boha, pokora úbohého ho roztvára. Boh má jednu slabosť: slabosť pre pokorných. Zoči-voči pokornému srdcu Boh svoje srdce úplne roztvára. Toto je pokora, ktorú vyjadruje Panna Mária v chválospeve Magnifikat: «lebo zhliadol na poníženosť svojej služobnice. [...] jeho milosrdenstvo z pokolenia na pokolenie s tými, čo sa ho boja» (Lk 1,48.50). Nech nám pomáha ona, naša Matka, modliť sa s pokorným srdcom. A my, zopakujme ešte raz na trikrát tú krásnu modlitbu: «Bože, buď milostivý mne hriešnemu» [tri razy spolu s celým zhromaždením]. Ďakujem.

(Preklad: Slovenská redakcia VR)

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (8. júna 2016)

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Prv než začneme katechézu, chcel by som pozdraviť skupinu manželských párov – tam na konci – ktoré oslavujú 50. výročie svadby. To veru je dobré víno rodiny! Ste svedectvom pre novomanželov – ktorých pozdravím neskôr – a pre mladých, aby sa od vás učili. Ďakujem za toto vaše svedectvo.

Po tom, čo sme si vysvetlili niektoré podobenstvá o milosrdenstve, sa dnes zastavíme pri prvom z Ježišových zázrakov, ktoré evanjelista Ján nazýva „znamená“, lebo Ježiš ich nerobil preto, aby vyvolal úžas, ale aby ukázal Otcovu lásku. O prvom z týchto podivuhodných znamení rozpráva Ján (2,1-11) a koná sa v Káne Galilejskej. Ide o druh „vstupného portálu“, v ktorom sú vyryté slová a výrazy, ktoré osvetľujú celé tajomstvo Krista a otvárajú srdce učeníkov pre vieru. Pozrime sa na niektoré z nich.

V úvode nachádzame výraz «Ježiš a jeho učeníci» (2,2). Tých, ktorých Ježiš povolal, aby ho nasledovali, spojil so sebou v spoločenstve a teraz sú všetci ako jedna rodina pozvaní na svadbu do Kány. Začínajúc svoje verejné účinkovanie na svadbe v Káne, Ježiš sa zjavuje ako ženích Božieho ľudu ohlasovaný prorokmi, a ktorý nám odhaľuje hĺbku vzťahu, ktorý nás s ním spája: je to nová Zmluva lásky. Čo je základom našej viery? Čin milosrdenstva, ktorým nás Ježiš spojil so sebou. A kresťanský život je odpoveďou na túto lásku, je akoby príbehom dvoch zaľúbených. Boh a človek sa stretávajú, hľadajú, nachádzajú a milujú: práve tak ako snúbenec a snúbenica v Piesni piesní. Všetko ostatné prichádza ako následok tohto vzťahu. Cirkev je Ježišova rodina, v ktorej sa sústreďuje jeho láska; je to práve táto láska, ktorú Cirkev opatruje a chce darovať všetkým.

V kontexte Zmluvy možno chápať aj postreh Panny Márie: «Nemajú víno» (2,3). Ako je možné sláviť svadbu a oslavovať, ak chýba to, čo proroci označovali ako typický prvok mesiášskej hostiny (porov. Am 9,13-14; Joel 2,24; Iz 25,6)? Voda je nevyhnutná pre život, ale víno vyjadruje hojnosť hostiny a radosť z oslavy. Je to svadobná oslava, a chýba na nej víno. Novomanželov to zahanbuje, sú vystavení hanbe a hanbia sa za to. Len si predstavte, že by ste skončili svadobnú hostinu pijúc čaj, bola by to hanba. Víno je pre oslavu potrebné. Premeniac na víno vodu v nádobách, ktoré slúžili «na očisťovanie, ako bolo zvykom u Židov» (Jn 2,6), Ježiš vykonáva výrečné znamenie: premieňa Mojžišov zákon na Evanjelium, prinášajúce radosť. Ako na inom mieste hovorí sám Ján «Lebo ak zákon bol daný skrze Mojžiša, milosť a pravda prišli skrze Ježiša Krista» (1,17).

Slová, ktorými sa Mária obracia na sluhov, korunujú svadobnú scénu v Káne: «Urobte všetko, čo vám povie!» (2,5). Je to zaujímavé, sú to jej posledné slová zaznamenané v evanjeliách: sú jej dedičstvom, ktoré odovzdáva nám všetkým. Aj dnes Panna Mária nám všetkým hovorí: „Čokoľvek vám Ježiš povie, urobte to. To je dedičstvo, ktoré nám zanechala: aké krásne! Ide o výraz, ktorý odkazuje na formulu viery, ktorou izraelský ľud na Sinaji odpovedal na prísluby zmluvy: «Budeme robiť všetko, čo hovoril Pán» (Ex 19,8). A vskutku služobníci v Káne poslúchnu. Ježiš im povedal: «„Naplníte nádoby vodou!“ A naplnili ich až po okraj. Potom im povedal: „Teraz načrite a zaneste starejšiemu!“ A oni zanesli» (Jn 2,7-8). Na tejto svadbe sa naozaj uzatvára Nová zmluva a služobníkom Pána, čiže celej Cirkvi, sa zveruje nová misia: «Urobte všetko, čo vám povie!» (2,5).

Slúžiť Pánovi znamená počúvať a uskutočňovať jeho slovo. Je to jednoduché ale zásadné odporúčanie Ježišovej matky, a je to životný program kresťana. Pre každého z nás sa načerpanie z nádoby rovná zvereniu sa Božiemu slovu, aby sme tak zakúšali jeho účinnosť v živote. Teda spolu so starejším hostiny, ktorý ochutnal vodu premenenú na víno, môžeme aj my zvolat': «Ty si zachoval dobré víno až doteraz» (2,10). Áno, Pán naďalej uchováva to dobré víno pre našu spásu, tak ako naďalej prýšti z Pánovho prebodnutého boku.

Záver rozprávania znie ako výsledný výrok: «Toto urobil Ježiš v Káne Galilejskej ako prvé zo znamení a zjavil svoju slávu. A jeho učeníci uverili v neho» (2,11). Svadba v Káne je omnoho viac než jednoduché rozprávanie o Ježišovom prvom zázraku. Ako šperkovnica opatruje tajomstvo jeho osoby a cieľ jeho príchodu: očakávaný ženích začína svadbu, ktorá sa naplňa vo Veľkonočnom tajomstve. Na tejto svadbe Ježiš spája so sebou svojich učeníkov novou a definitívnou Zmluvou. V Káne sa Ježišovi učeníci stávajú jeho rodinou a v Káne sa rodí viera Cirkvi. Na tú svadbu sme my všetci pozvaní, lebo nové víno už viac nebude chýbať! Ďakujem.“

(Preklad: Slovenská redakcia VR) -bp, jb, ej-

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (15. júna 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Ako sa istý deň Ježiš približoval do mesta Jericho, vykonal zázrak prinavrátenia zraku slepcovi, ktorý žobral pozdĺž cesty (porov. Lk 18,35-43). Dnes chceme pochopiť zmysel tohto znaku, lebo sa priamo dotýka aj nás. Evanjelista Lukáš hovorí, že ten slepý sedel pri ceste a žobral (porov. v. 35). Slepý v tých časoch – ale taktiež až donedávna – nemohol inak než žiť z almužny.

Osoba tohto slepca predstavuje mnohých ľudí, ktorí sa aj dnes nachádzajú na okraji spoločnosti z dôvodu fyzickej alebo inej nevýhody. Je oddelený od zástupu, sedí tam, zatiaľ čo ľudia kráčajú pohrúžení do svojich myšlienok a množstva vecí. A cesta, ktorá môže byť miestom stretnutia, je naopak pre neho miestom osamelosti. Koľký dav prechádza okolo... a on je sám.

Obraz vydedenca (marginalizovaného) je smutný, predovšetkým na pozadí mesta Jericho, úžasnej a prosperujúcej oázy v púšti. Vieme, že práve k Jerichu dorazil izraelský ľud na konci dlhého exodu z Egypta: to mesto predstavuje vstupnú bránu do Zaslúbenej zeme. Pamätajme na slová, ktoré Mojžiš vyslovil v tejto súvislosti. Hovorí:

«Ak sa niekto z tvojich bratov stane chudobným v nejakom bydlisku tvojej krajiny, ktorú ti dá Pán, tvoj Boh, nezatvrdíš si srdce a nezatvoríš ruku, lež otvoríš ju ... chudobnému bratovi. ... Chudobní nebudú chýbať v krajine, kde budeš bývať, preto ti nariaďujem, aby si otváral svoju ruku núdznemu a svojmu chudobnému bratovi, ktorý bude s tebou bývať v krajine» (Dt 15,7.11).

Do očí bije kontrast medzi týmto odporúčaním Božieho zákona a situáciou opísanou v evanjeliu: zatiaľ čo slepý kričí – a tento človek mal dobrý hlas, nie tak? –, zatiaľ čo slepec volá vzývajúce Ježiša, ľudia ho okrikujú, aby mlčal, akoby nemal právo hovoriť. Nemajú s ním súcit, naopak, jeho výkriky im vadia. Koľkokrát my, keď vidíme mnoho ľudí na ceste – ľudí núdzných, chorých, ktorí nemajú čo jesť – pociťujeme mrzutosť. Koľkokrát my, keď sa nachádzame tvárou v tvár mnohým utečencom, sa cítime byť otrávení. Je to pokušenie: my všetci ho máme, je tak? Všetci, aj ja, my všetci.

Pre toto nás Božie slovo učí: Ťahostajnosť a nevraživosť robia človeka slepým a hluchým, bránia mu uvidieť bratov a nedovoľujú mu v nich rozpoznať Pána. Ťahostajnosť a nevraživosť. A keď sa táto Ťahostajnosť a nevraživosť stanú agresiou a aj urážkou – „veď ich len vyžehňte preč, týchto ľudí!“, „dajte ich niekam inam!“ – takouto agresiou; je to práve to, čo robili ľudia, keď slepca okrikovali: „chod preč, mlč, nekrič“!

Všimnime si jednu zaujímavosť. Evanjelista hovorí, že niekto z davu slepcovi vysvetlil príčinu, ktorá pritiahla všetkých tých ľudí hovoriac: «Ježiš Nazaretský ide tadiaľto» (v. 37). Ježišov prechod je označený tým istým slovesom, s akým sa v Knihe Exodus hovorí o prechode anjela ničiteľa, ktorý zachráni Izraelitov v Egyptskej zemi (porov. Ex 12,23). Je to „prechod“ paschy, začiatok oslobodenia: keď prechádza Ježiš, vždy je tam oslobodenie, vždy je tam spása!

Slepčovi teda akoby bola ohlásená jeho pascha. Bez toho, aby sa nechal zastrašiť, slepec na Ježiša viackrát volá, uznávajúc ho za Dávidovho syna, očakávaného mesiáša, ktorý mal podľa proroka Izaiáša otvoriť oči slepým (porov. Iz 35,5). Na rozdiel od davu, tento slepec vidí očami viery. Vďaka nej má jeho prosba silný účinok. Ved' keď ho začul, «Ježiš zastal a kázal, aby ho priviedli k nemu» (v. 40). Takto Ježiš berie slepca preč z okraja cesty a kladie ho do centra pozornosti svojich učeníkov a davu. Pomyslime aj my na to, keď sme boli v nepekných situáciách, aj v situáciách hriechu, ako nás práve Ježiš vzal za ruku a vzal nás preč z okraja na cestu spásy.

Takto sa uskutočňuje dvojité prechod. Prvý: ľudia slepčovi ohlásili dobrú zvesť, avšak nechceli s ním mať nič dočinenia; teraz Ježiš všetkých zaväzuje, aby si uvedomili, že dobrá zvesť v sebe zahŕňa to, že do centra našej vlastnej cesty kladieme toho, kto z nej bol vylúčený. Druhý prechod: slepec nevidel, ale jeho viera mu otvára cestu spásy a on sa ocitá uprostred tých, čo vyšli na cestu, aby uvideli Ježiša.

Bratia a sestry, Pánov prechod je stretnutím milosrdenstva, ktoré všetkých navôkol neho spája, aby im dovolilo rozpoznať, kto potrebuje pomoc a útechu. Aj naším životom prechádza Ježiš; a keď Ježiš prechádza, povšimnem si to, je to pozvanie, aby som sa k nemu priblížil, aby som bol lepší, aby som bol lepším kresťanom, aby som Ježiša nasledoval.

Ježiš sa obracia na slepca a pýta sa ho: «Čo chceš, aby som ti urobil?» (v. 41). Tieto Ježišove slová sú úchvatné: Boží Syn teraz stojí pred slepcom ako pokorný sluha. On, Ježiš, Boh, hovorí: „Čo chceš, aby som ti urobil? Ako chceš, aby som ti slúžil?“ Boh zo seba robí sluhu človeka-hriešnika. A slepec odpovedá Ježišovi tak, že ho už nenazýva „Dávidovým synom“, ale „Pánom“ – titulom, ktorý Cirkev už od počiatku aplikuje na Vzkrieseného Ježiša.

Slepec prosí, aby mohol opäť vidieť a jeho túžba je vypočutá: «Pozeraj! Tvoja viera ťa uzdravila» (v. 42). Preukázal svoju vieru tým, že vzýval Ježiša a že ho chcel rozhodne stretnúť a toto mu darovalo spásu. Vďaka viere teraz môže vidieť a predovšetkým sa cíti byť Ježišom milovaný. Preto sa rozprávanie končí poukázaním na to, že slepec «šiel za ním a velebil Boha» (v. 43): stáva sa učeníkom.

Zo žobráka k učeníkovi – aj toto je naša cesta: my všetci sme žobrákmi, my všetci. Vždy potrebujeme spásu. A my všetci, každý deň musíme urobiť tento krok: od žobrákov k učeníkom. A tak sa slepec vydáva na cestu za Pánom a vstupuje do jeho spoločenstva ako jeho súčasť. Ten, ktorého chceli umlčať, teraz veľkým hlasom svedčí o svojom stretnutí s Ježišom z Nazareta a «všetok ľud, keď to videl, vzdával Bohu chválu» (v. 43).

Dochádza aj k druhému zázraku: to, čo sa stalo slepčovi spôsobuje to, že aj ľudia konečne vidia. Rovnaké svetlo osvecuje všetkých zjednocujúc ich v modlitbe chvály. Tak Ježiš vylieva svoje milosrdenstvo na všetkých tých, ktorých stretáva: volá ich, dáva im, aby prišli k nemu, zhromažďuje ich, uzdravuje a osvecuje, vytvárajúc nový ľud, ktorý slávi zázraky jeho milosrdnej lásky.

Nechajme sa však aj my Ježišom povolať, nechajme sa Ježišom uzdraviť, nechajme si Ježišom odpustiť. A poďme za Ježišom chváliac Boha. Nech sa tak stane!

(Preklad: Slovenská redakcia VR)

Pápežova jubilejná audiencia o roku milosrdenstva (18. júna 2016)

„Drahí bratia sestry, dobrý deň!

Po svojom zmŕtvychvstaní sa Ježiš niekoľko ráz zjavil učeníkom predtým než vystúpil do Otcovej slávy. Evanjeliový úryvok, ktorý sme práve počuli (Lk 24,45-48), rozpráva o jednom z týchto zjavení, v ktorom Pán naznačuje podstatný obsah ohlasovania, ktorý budú musieť apoštoli predkladať svetu. Môžeme to zhrnúť dvoma slovami: ‚obrátenie‘ a ‚odpustenie hriechov‘. Sú to dva významné aspekty milosrdenstva Boha, ktorý sa s láskou o nás stará.

Dnes pouvažujeme nad obrátením. Čo je to obrátenie? Je prítomné v celej Biblii a osobitným spôsobom v kázani prorokov, ktorí neustále požívajú ľud, aby sa ‚vrátil k Pánovi‘, žiadal ho o odpustenie a zmenil životný štýl. Obrátiť sa podľa prorokov znamená zmeniť smer jazdy a znovu sa obrátiť na Pána, vychádzajúc z istoty, že on nás miluje a jeho láska je vždy verná. Vrátiť sa k Pánovi.

Ježiš učinil obrátenie prvým slovom svojho kázania: «Kajajte sa (obráťte sa) a verte evanjeliu» (Mk 1,15). Práve s týmto ohlasovaním sa predstavuje ľudu, žiadajúc ho, aby jeho slovo prijal ako posledné a definitívne slovo, ktorým sa Otec obracia na ľudstvo (porov. Mk 12,1-11). Ohľadom kázania prorokov Ježiš ešte viac nástojí na vnútornom rozmere obrátenia. V ňom je naozaj obsiahnutá celá osoba, srdce i myseľ, aby sa tak stala novým stvorením, novou osobou. Mení sa srdce a človek sa obnovuje.

Keď Ježiš volá po obrátení, nestavia sa za sudcu ľudí, ale robí tak z pozície blízkosti, zdieľaním ľudskej situácie, čiže cesty, domova, stola... Milosrdenstvo voči tým, ktorí potrebovali zmenu života, sa prejavovalo jeho prívetivou prítomnosťou, aby tak každého zahrnul do jeho dejín spásy. Ježiš presviedčal ľudí láskavosťou, láskou, a týmto svojím správaním sa Ježiš dotýkal hĺbky srdca ľudí a oni cítili, ako ich Božia láska priťahuje a pobáda ku zmene života. Napríklad obrátenie Matúša (porov. Mt 9,9-13) a Zacheja (porov. Lk 19,1-10) sa udiali týmto spôsobom, lebo pocítili, že Ježiš ich miluje a cez neho ich miluje Otec. Právne obrátenie sa udeje, keď prijímame dar milosti; a jasným znakom jeho opravdivosti je to, že si všímame potreby bratov a sme pripravení ísť im v ústrety.

Drahí bratia a sestry, koľko ráz aj my cítime potrebu zmeny, ktorá zahŕňa celú našu osobu! Koľko ráz si povieme: ‚Musím sa zmeniť, nemôžem takto pokračovať. Môj život, ak takto pôjde ďalej, neprinesie ovocie, bude to neužitočný život a ja nebudem šťastný‘. Koľko ráz prichádzajú takéto myšlienky, koľko ráz... A Ježiš, ktorý je pri nás, k nám vystiera ruku a hovorí: ‚Pod', príď ku mne. Tú prácu spravím ja. Ja ti zmením srdce. Zmením ti život. Urobím ťa šťastným‘.

A my, veríme tomu alebo nie? Veríme alebo nie? Čo si o tom myslíte: veríte tomu alebo nie? Menej potlesku a viac hlasu: veríte či neveríte? [Námestie odpovedá: ‚Áno‘] Tak je! Ježiš, ktorý je s nami, nás požíva ku zmene života. Je to on s Duchom Svätým, ktorý do nás zasieva tento nepokoj, aby sme zmenili život a boli o trochu lepší. Nasledujme teda toto Pánovo pozvanie a neodporujme mu, lebo len ak sa otvoríme jeho milosrdenstvu, nájdeme skutočný život a skutočnú radosť. Musíme len dokorán otvoriť dvere a on spraví všetko ostatné. On spraví všetko, no je na nás otvoriť mu srdce dokorán, aby nás mohol uzdraviť a dal nám vykročiť vpred. Ubezpečujem vás, že budeme šťastnejší. Ďakujem“.

(Preklad: Slovenská redakcia VR) -bp, jb-

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (22. júna 2016)

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

«Pane, ak chceš, môžeš ma očistiť» (Lk 5,12): to je prosba - ako sme počuli-, s ktorou sa na Ježiša obrátil malomocný. Tento človek nežiada len o to, aby bol uzdravený, ale aby bol ‚očistený‘, teda celkovo vyliečený, na tele i na duši. Naozaj, malomocenstvo bolo považované za druh Božieho prekliatia, úplnej nečistoty. Malomocný sa musel zdržovať ďaleko od všetkých; nemohol vstúpiť do chrámu a zúčastniť sa žiadnej bohoslužby. Ďaleko od Boha a ďaleko od ľudí. Títo ľudia mali smutný život.

Napriek tomu sa ten malomocný nezmieri ani s chorobou, ani s podmienkami, ktoré ho vyradujú zo spoločnosti. Aby sa dostal k Ježišovi, nebál sa prestúpiť zákon a vchádza do mesta – to, čo nesmel urobiť, bolo mu to zakázané –, a keď ho našiel, «padol na tvár a prosil ho: „Pane, ak chceš, môžeš ma očistiť» (Lk 5,12).

Všetko, čo tento muž považovaný za nečistého robí a hovorí, je vyjadrením jeho viery! Rozpozná Ježišovu moc: je si istý, že má moc uzdraviť ho a že všetko závisí od jeho vôle. Táto viera je silou, ktorá mu umožnila porušiť každú zvyklosť a pokúsiť sa stretnúť Ježiša, a prosiac ho na kolenách ho nazýva ‚Pane‘.

Prosba malomocného ukazuje, že keď sa predstavujeme Ježišovi, netreba dlho hovoriť. Stačí málo slov za predpokladu, že ich sprevádza plná dôvera v jeho všemohúcnosť a v jeho dobrotu. Zveriť sa do Božej vôle vskutku znamená nanovo sa vložiť do jeho nekonečného milosrdenstva.

Aj ja sa vám osobne zdôverím. Večer, predtým než si ľahnem, modlím sa túto krátku modlitbu: „Pane, ak chceš, môžeš ma očistiť!“ A modlím sa päť „Otčenášov“, po jednom pre každú z Ježišových rán, lebo Ježiš nás očistil ranami. Ale ak to robím ja, môžete to robiť aj vy u vás doma. Povedať: „Pane, ak chceš, môžeš ma očistiť!“ a pomyslieť na Ježišove rany a vysloviť „Otčenáš“ pre každú z nich. A Ježiš nás vždy počúva.

Ježiš je hlboko dotknutý týmto mužom. Evanjelium podľa Marka podčiarkuje, že «Ježiš sa nad ním zľutoval, vystrel ruku, dotkol sa ho a povedal mu: „Chcem, buď čistý!» (Mk 1,41). Ježišovo gesto sprevádza jeho slová a robí tak jeho učenie jasnejším. Napriek nariadeniu Mojžišovho zákona, ktoré zakazovalo približovať sa k malomocnému (porov. Lv 13,45-46), Ježiš vystiera ruku a dokonca sa ho dotýka.

Koľko ráz stretávame chudobného, ktorý nám ide v ústrety! Môžeme tiež byť veľkorysí, môžeme spolucítiť, ale zvyčajne sa ho nedotýkame. Podarujeme mu mincu, hodíme mu ju, ale vyhýbame sa tomu, aby sme sa dotkli jeho ruky. A zabúdame, že je Kristovým telom!

Ježiš nás učí, aby sme nemali strach dotknúť sa chudobných a vyradených zo spoločnosti, lebo on je v nich. Dotknúť sa chudobného nás môže očistiť z pokrytectva a prebudiť v nás znepokojenie nad jeho situáciou. Dotknúť sa spoločensky vyradených.

Dnes ma tu sprevádzajú títo chlapci. Mnohí si o nich myslia, že lepšie by bolo, keby ostali vo svojej zemi, ale tam veľmi trpeli. Sú našimi utečencami, ale mnohí ich považujú za spoločensky vyradených. Prosím vás, sú našimi bratmi! Kresťan nikoho nevyklučuje, dáva priestor všetkým, dovoľuje prísť všetkým.

Po tom, ako Ježiš uzdravil malomocného, prikazuje mu, aby o tom nikomu nerozprával. Hovorí mu: «Chod', ukáž sa kňazovi a prines za svoje očistenie obetu, ako predpísal Mojžiš – im na svedectvo» (Lk 5,14). Tento Ježišov postoj ukazuje prinajmenšom na tri veci. Po prvé: milosť, ktorá v nás koná, nevyhľadáva senzácie. Zvyčajne sa pohybuje nenápadne a bez hluku. Aby uzdravila naše rany a viedla nás na ceste ku svätosti, trpezlivo pracuje na formovaní nášho srdca podľa Pánovho Srdca tak, aby od neho prijalo stále viac myšlienok a citov.

Po druhé: vďaka oficiálnemu posúdeniu jeho uzdravenia zo strany kňazov a sláveniu zmiernej obety je malomocný znovu prijatý do spoločenstva veriacich a do spoločenského života. Jeho opätovné začlenenie je završením uzdravenia. Tak ako o to sám prosil, teraz je úplne očistený!

A napokon tým, že sa ukazuje kňazom, malomocný vydáva svedectvo o Ježišovi a o jeho mesiášskej autorite. Sila súcitu, s ktorou Ježiš uzdravil malomocného, priviedla vieru tohto muža k tomu, že sa otvoril pre misiu. Bol vylúčený, teraz je jedným z nás.

Pomyslime na nás, na naše biedy... Každý na tie svoje. Úprimne sa zamyslime: koľko rás ich zakrývame pokrytectvom ‚dobrých spôsobov‘. A práve vtedy je nutné zostať osamote, kl'aknúť si pred Bohom a modliť sa «Pane, ak chceš, môžeš ma očistiť». A urobte to, spravte to pred tým než sa uložíte na spánok, každý večer. A teraz vyslovme túto krásnu modlitbu: „Pane, ak chceš, môžeš ma očistiť!“ Všetci spoločne, trikrát: „Pane, ak chceš, môžeš ma očistiť!“ [pápež opakuje spolu so zhromaždením] Ďakujem.

(Preklad: Slovenská redakcia VR) -bp, jb-

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (10. augusta 2016)

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Úryvok z Evanjelia podľa Lukáša, ktorý sme počuli (7,11-17), nám ukazuje naozaj veľkolepý Ježišov zázrak: vzkriesenie mládenca. A predsa, srdcom tohto príbehu nie je zázrak, ale Ježišova nežnosť k matke tohto mládenca. Milosrdenstvo tu nadobúda meno veľkého spolucítania voči žene, ktorá prišla o manžela a ktorá teraz sprevádza na cintorín svojho jediného syna. Je to veľká bolesť matky, ktorá dojíma Ježiša a podnecuje ho k zázraku vzkriesenia.

V úvode tejto epizódy sa evanjelista zastavuje pri mnohých zvláštnostiach. Pri bráne mestečka či dediny Naim sa stretávajú dve početné skupiny, ktoré prichádzajú z opačných smerov a ktoré nemajú nič spoločné. Ježiš nasledovaný učeníkmi a veľkým zástupom vchádza do osady, zatiaľ čo z nej vychádza smútočný sprievod so zosnulým, spolu s matkou vdovou a mnohými ľuďmi. Pri bráne sa dve skupiny len míňajú, idúcky každá svojou cestou, no práve vtedy svätý Lukáš zaznamenáva Ježišov pocit: «Keď ju Pán uvidel, bolo mu jej ľúto a povedal jej: „Neplač!“ Potom pristúpil a dotkol sa már. Nosiči zastali» (7,13-14). Veľké spolucítanie vedie Ježišove činy: je to on, kto zastavuje sprievod a dotýka sa már a pohnutý hlbokým milosrdenstvom voči tejto matke sa rozhodne postaviť smrti takpovediac tvárou v tvár. A definitívne jej bude čeliť tvárou v tvár na kríži.

Počas tohto Jubilea by bolo dobré, keby si pri prechode Svätou bránou, Bránou milosrdenstva, pútnici pripomenuli túto evanjelioú epizódu, čo sa odohrala pri naimskej bráne. Keď Ježiš uvidel túto matku v slzách, ona vstúpila do jeho srdca! Ku Svätej bráne každý prináša vlastný život s jeho radosťami a trápeniami, plánmi a zlyhaniami, pochybnosťami a obavami, aby ho predložil Pánovmu milosrdenstvu. Buďme si istí, že pri Svätej bráne sa Pán približuje, aby sa stretol s každým z nás, aby priniesol a ponúkol svoje mocné utešujúce slovo: «Neplač!» (Lk 7,13). Toto je tá Brána stretnutia medzi bolesťou ľudstva a Božím spolucítením. Prekročením tohto prahu naplníme našu púť do vnútra milosrdenstva Boha, ktorý tak ako mŕtvemu mládencovi opakuje všetkým: «Hovorím ti, vstaň!» (Lk 7,14). Každému z nás hovorí: ‚Vstaň!‘ Boh chce, aby sme boli na nohách. Stvoril nás preto, aby sme boli na nohách: preto Ježišovo spolucítanie vedie k tomu činu uzdravenia, aby nás uzdravil, a tým kľúčovým slovom je: ‚Vstávaj! Postav sa na nohy, ako ťa stvoril Boh!‘ Na nohy. ‚Ale, otče, my toľko ráz padáme‘ - ‚Pod', vstávaj!‘ To je Ježišovo slovo, zakaždým. Pri prekročení Svätej brány sa snažme počuť v našom srdci toto slovo: ‚Vstaň!‘ Ježišovo mocné slovo nás môže nanovo postaviť a spôsobiť aj v nás prechod od smrti k životu. Jeho slovo nás nanovo oživuje, dodáva nádej, posilňuje unavené srdcia, otvára novému pohľadu na svet a na život, ktorý prekračuje utrpenie a smrť. Vo Svätej bráne je pre každého vpísaný nevyčerpatel'ný poklad Božieho milosrdenstva!

Zasiahnutý Ježišovým slovom, «mŕtvy sa posadil a začal hovoriť. A Ježiš ho vrátil jeho matke» (Lk 7,15). Táto veta je veľmi pekná: naznačuje Ježišovu nežnosť: ‚Vrátil ho jeho matke‘. Matka znovu nadobúda syna. Tým, že ho prijíma z Ježišových rúk, stáva sa matkou po druhý raz, ale ten syn, ktorý sa jej teraz prinavracia, nezískal život od nej. Matka a syn tak prijímajú každý svoju príslušnú identitu vďaka Ježišovmu mocnému slovu a jeho láskyplnému gestu. A tak obzvlášť pri Jubileu Matka Cirkev prijíma svoje deti a uznáva v nich život darovaný z Božej milosti. Je to práve vďaka takejto milosti, milosti krstu, že sa Cirkev stáva matkou a že každý z nás sa stáva jej dieťaťom.

Zoči-voči mládencovi vrátenému do života a prinavrátenému matke, «sa všetkých zmocnil strach, velebili Boha a hovorili: „Veľký prorok povstal medzi nami“ a: „Boh navštívil svoj ľud» (Lk 7,16). To, čo urobil Ježiš, teda nie je len spásonosný čin určený vdove a jej synovi alebo dobročinné gesto obmedzené na to mestečko. V Ježišovej milosrdnej pomoci Boh ide v ústrety svojmu ľudu, v ňom sa zjavuje a naďalej sa bude zjavovať celému ľudstvu Božia milosť.

Slávením tohto Jubilea, ktoré som chcel, aby sa prežívalo vo všetkých partikulárnych cirkvách, teda vo všetkých cirkvách vo svete a nielen v Ríme, akoby sa ním celá Cirkev roztrúsená vo svete spojila v jedinom chválospeve Pánovi. Aj dnes si Cirkev uvedomuje, že ju navštevuje Boh. Preto pri vykročení k Bráne milosrdenstva každý vie, že prichádza k bráne Ježišovho milosrdného srdca: On je vskutku tou pravou Bránou, ktorá vedie k spáse a vracia nás do nového života.

Milosrdenstvo, či už u Ježiša, alebo u nás, je cestou, ktorá začína od srdca, aby sa dostala k rukám. Čo to znamená? Ježiš na teba hľadá, uzdravuje ťa jeho milosrdenstvom, hovorí ti: „Vstaň!“ a tvoje srdce je nové. Čo znamená vykonať cestu od srdca k rukám? Znamená to, že s novým srdcom, so srdcom uzdraveným Ježišom, môžem vykonať skutky milosrdenstva prostredníctvom rúk a snažiť sa pomáhať, liečiť mnohých, ktorí to potrebujú. Milosrdenstvo je cestou, ktorá začína od srdca a prichádza k rukám, teda ku skutkom milosrdenstva.“

*

Na záver audiencie, pri oslovení talianskych pútnikov, sa pápež František spontánnymi slovami opäť vrátil k myšlienke z katechézy, že „milosrdenstvo je cestou vedúcou od srdca k rukám“:

„V srdci prijímame Ježišovo milosrdenstvo, ktoré nám odpúšťa všetko, lebo Boh odpúšťa všetko, a pozdvihuje nás, dáva nám nový život, a „infikuje nás“ svojím spolucítením. A od toho srdca, ktorému bolo odpustené, a s Ježišovým spolucítením sa začína cesta k rukám, teda ku skutkom milosrdenstva.

Jeden biskup mi nedávno vravel, že v jeho katedrále i v iných kostoloch dal urobiť Brány milosrdenstva ako vstupné, tak aj východové. Pýtal som sa ho: „Prečo si to spravil?“ – „Lebo jedna brána je pre vstup, aby sme žiadali o odpustenie a získali Ježišovo milosrdenstvo; tá druhá východová brána milosrdenstva je na to, aby sme priniesli milosrdenstvo druhým našimi skutkami milosrdenstva“. – Je to inteligentný biskup, však?

Aj my robme to isté cestou od srdca k rukám: vstúpme do kostola bránou milosrdenstva, aby sme prijali odpustenie od Ježiša, ktorý nám hovorí: Vstaň! Kráčaj, kráčaj!“. A s týmto „kráčaj“ vzpriamení vychádzame výstupnou bránou. Je to vychádzajúca Cirkev: cesta milosrdenstva, ktoré ide od srdca k rukám. Kráčajte touto cestou!“

(Preklad: Slovenská redakcia VR) -bp,jb

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (17. augusta 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnes chceme uvažovať nad zázrakom rozmnoženia chlebov. Na začiatku príbehu podaného Matúšom (porov. 14, 13-21) Ježiš vzápätí ako prijal správu o smrti Jána Krstiteľa, loďkou sa vydáva cez jazero hľadájúc «pusté miesto, samotu» (v. 13). Ľudia to však pochopili a predbiehajú ho pešky – on ide cez jazero a ľudia pešo –, takže «keď vystúpil a videl veľký zástup, zľutoval sa nad nimi a uzdravoval im chorých» (v. 14). Taký bol Ježiš: vždy súcitiaci, vždy myslel na druhých. Pôsobivá je odhodlanosť ľudí, ktorí sa boja, že budú ponechaní sami, akoby opustení. Keďže Ján Krstiteľ, charizmatiký prorok, je mŕtvy, zverujú sa Ježišovi, o ktorom samotný Ján povedal: «ten, čo príde po mne, je mocnejší, ako som ja» (Mt 3, 11). Zástup ho tak nasleduje všade, aby ho počúval a prinášal mu chorých. A Ježiš, keď to vidí, je dojatý. Ježiš nie je chladný, nemá chladné srdce. Ježiš je schopný pohnutia. Na jednej strane, cíti sa byť spätým s týmto zástupom a nechce, aby šiel preč; na druhej strane potrebuje samotu, modlitbu s Otcom. Mnohokrát trávi noc v modlitbe so svojim Otcom.

Aj v ten deň sa teda Učiteľ venoval ľuďom. Jeho spolucítenie nie je len neurčitým pocitom; preukazuje naopak všetku silu svojej vôle byť nám nablízku a spasit' nás. Veľmi nás miluje. Ježiš nás veľmi miluje. A chce nám byť nablízku.

Keď sa zvečerilo, Ježiš sa stará o to, aby nasýtil všetkých tých ľudí – unavených a hladných. Ježiš sa stará o tých, čo ho nasledujú. A chce do toho zapojiť aj svojich učeníkov. Hovorí im totiž: «Vy im dajte jesť!» (v. 16). A ukázal im, že tých zopár chlebov a rýb, ktoré mali, sa vďaka sile viery a modlitby mohlo podeliť medzi všetok ten ľud. To, čo koná, je zázrak; avšak je to zázrak viery, modlitby plnej súcitu a lásky. Tak Ježiš «lámal chleby a dával učeníkom a učeníci zástupom» (v. 19). Brali chlieb, lámali ho, rozdávali, a chleba tam stále bolo; brali z neho opätovne, a takto to učeníci splnili. Pán ide v ústrety potrebám ľudí, avšak chce, aby sa každý z nás konkrétne podieľal na jeho spolucítení.

Teraz sa pristavme pri geste Ježišovho požehnania: On «vzal päť chlebov a dve ryby, pozdvihol oči k nebu, dobrorečil, lámal chleby a dával ich» (v. 19). Ako je vidieť, sú to tie isté znaky, aké Ježiš vykonal pri Poslednej večeri – to isté; a rovnaké [znaky] vykonáva každý kňaz, keď slávi svätú Eucharistiu. Kresťanská komunita sa rodí a neustále sa znovuzrodzuje z tohto eucharistického spoločenstva.

Žiť spoločenstvo s Kristom je preto niečo celkom iné než zostať pasívnymi a vzdialiť sa od každodenného života, naopak, čoraz viac nás zapája do vzťahov s mužmi a ženami našej doby, aby sme im ponúkli konkrétny znak Kristovho milosrdenstva a pozornosti. Zatiaľ čo nás Eucharistia, ktorú slávime, živí Kristom, po troške postupne premieňa aj nás v Kristovo telo a v duchovný pokrm pre bratov. Ježiš chce prísť ku všetkým, aby všetkým priniesol Božiu lásku. Preto každého veriaceho robí služobníkom milosrdenstva.

Takto Ježiš vidí dav, pociťuje súcit, rozmnožuje chleby - a to isté koná s Eucharistiou. A nás veriacich, ktorí prijímame tento chlieb, Ježiš nabáda prinášať túto službu iným, s tým istým jeho súcitom. Toto je ten postup.

Príbeh rozmnoženia chlebov a rýb sa uzatvára konštatovaním, že všetci sa nasýtili a pozbierali sa zvyšné odrobiny (porov. v. 20). Keď nám Ježiš so svojim súcitom a so svojou láskou dáva určitú milosť, odpúšťa nám hriechy, objíma nás, miluje nás, nikdy nekoná polovičato, vždy dáva všetko. Tak, ako sa to stalo tu. Všetci sa nasýtili. Ježiš naplňa naše srdce a náš život svojou láskou, svojím

odpustením, svojím súcitom.

Ježiš teda umožnil svojim učeníkom vykonať jeho príkaz. Týmto spôsobom poznajú cestu, ktorou treba kráčať: sýtiť ľud a udržiavať ho jednotný; čiže byť v službách života a spoločenstva. Vzývajte teda Pána, aby svoju Cirkev vždy uschopňoval k tejto svätej službe, a aby každý z nás mohol byť nástrojom spoločenstva vo vlastnej rodine, v práci, vo farnosti a v skupine, do ktorej patrí, viditeľným znamením milosrdenstva Boha, ktorý nechce nikoho ponechať v samote a v núdzi, aby tak zostúpila medzi ľudí vzájomná jednota a pokoj a spoločenstvo ľudí s Bohom, lebo toto spoločenstvo je životom pre všetkých. Ďakujem.

(Preklad: Slovenská redakcia VR) -zk, jb-

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (31. augusta 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Evanjelium, ktoré sme si vypočuli, nám predstavuje osobu, ktorá vyniká pre svoju vieru a pre svoju odvahu. Ide o ženu, ktorú Ježiš uzdravil z jej krvotoku (porov. Mt 9, 20-22). Prechádzajúc pomedzi dav sa zozadu približuje k Ježišovi, aby sa dotkla okraja jeho plášťa. «Povedala si totiž v duchu: „Ak sa dotknem čo len jeho odevu, ozdraviem.“» (v 21). Koľká viera! Koľkú vieru mala táto žena! Rozmýšľa takto, lebo je vedená veľkou vierou, množstvom nádeje, a so štipkou chytrosti uskutočňuje to, čo má na srdci.

Túžba byť Ježišom zachránená je tak veľká, že jej dáva ísť ponad predpisy ustanovené Mojžišom. Ved' táto úbohá žena je už mnoho rokov nielen jednoducho chorá, ale je považovaná za nečistú, keďže je postihnutá krvotokom. (porov. Lv 15,19-30). Je preto vylúčená z liturgii, z manželského života, z normálnych vzťahov s blížnym. Evanjelista Marek dodáva, že navštívila mnoho lekárov a na ich zaplatenie vyčerpala do dna svojej prostriedky, znášala bolestné kúry, avšak stav sa jej len zhoršoval. Bola to žena skartovaná, vyradená spoločnosťou. Je dôležité zvážiť tento stav vyradenosti, aby sme pochopili jej stav ducha: cíti, že Ježiš ju môže oslobodiť z choroby a zo stavu marginalizácie a nehodnosti, v ktorom sa už celé roky nachádzala. Jedným slovom: vie a cíti, že Ježiš ju môže zachrániť.

Tento prípad vedie k uvažovaniu nad tým, ako je žena častokrát vnímaná a reprezentovaná. Všetci sa máme na pozore, aj kresťanské spoločenstvá, pred víziami ženskosti poznačenými predsudkami a podozreniami urážajúcimi jej nedotknuteľnú dôstojnosť. V tomto zmysle sú to práve evanjeliá, ktoré znovu nastoľujú pravdu a ktoré nanovo privádzajú k oslobodzujúcemu uhlu pohľadu.

Ježiš obdivoval vieru tejto ženy, ktorej sa všetci vyhýbali, a premenil jej nádej na záchranu. Nepoznáme jej meno, ale tých pár riadkov, ktorými evanjeliá opisujú jej stretnutie s Ježišom, načrtávajú itinerár viery, ktorý dokáže znovunastoliť pravdu a veľkosť dôstojnosti každej osoby. Pri stretnutí s Ježišom sa pre všetkých – mužov aj ženy všetkých končín a všetkých čias – otvára cesta oslobodenia a spásy.

Matúšovo evanjelium hovorí, že keď sa žena dotkla Ježišovho plášťa, «obrátil sa» a «zazrel» ju (v. 22) a potom k nej prehovoril. Ako sme povedali, kvôli jej stavu vylúčenia žena konala skryto, za Ježišovým chrptom, bola tak trochu ustráchaná, aby ju nespozorovali, lebo bola tou, ktorá je vyradená. Ježiš ju však vidí, a jeho pohľad nie je vyčítavý, nehovorí: „Chod' preč, ty si vyradená!“, akoby povedal: „Ty si malomocná, chod' preč!“, či nie? Nerobí jej výčitky. Avšak Ježišov pohľad je milosrdenstvo a neha. On vie, čo sa stalo a snaží sa o osobné stretnutie s ňou, po čom samotná žena v hĺbke túžila. Toto znamená, že ju Ježiš nielenže prijíma, ale považuje ju za hodnú takéhoto stretnutia až do tej miery, že ju obdarúva svojím slovom a svojou pozornosťou.

V centrálnej časti príbehu sa termín záchrana (uzdravenie) opakuje trikrát. «Povedala si totiž v duchu: „Ak sa dotknem čo len jeho odevu, budem zachránená (ozdraviem).“ Ježiš sa obrátil, a keď ju zazrel, povedal: „Dúfaj, dcéra, tvoja viera ťa zachránila (uzdravila).“ A žena bola od tej hodiny zachránená

(zdravá)» (v. 21-22). Toto «Dúfaj, dcéra» – „maj odvahu, dcéra“, ako hovorí Ježiš – vyjadruje všetko milosrdenstvo Boha k tej osobe. A ku každej skartovanej osobe. Koľkokrát sa len vnútorne cítíme byť skartovaní kvôli našim hriechom. Veľa sme ich vykonali, veľmi veľa... A Pán nám hovorí: „Odvahu! Príd'! Pre mňa nie si vyradený či vyradená. Odvahu, dcéra. Ty si synom, dcérou.“

A toto je moment milosti, moment odpustenia, je to chvíľa zahrnutia do Ježišovho života, do života Cirkvi. Je to moment milosrdenstva. Dnes nám všetkým, hriešnikom, ktorí sme veľkými či malými hriešnikmi – avšak všetci sme nimi, je tak? – všetkým nám Pán hovorí: „Odvahu, príd'! Nie si viac vylúčený, nie si viac skartovaná: ja ti odpúšťam, objímam ťa“. Také je milosrdenstvo Boha. Musíme mať odvahu ísť za ním, prosiť o odpustenie za naše hriechy a ísť vpred. S odvahou, ako to urobila táto žena.

A potom, „záchrana“ nadobúda mnohoraké rysy: predovšetkým prinavracia žene zdravie; ďalej ju oslobodzuje od spoločenských a náboženských diskriminácií; a ešte ďalej uskutočňuje nádej, ktorú nosila v srdci, odstraňujúc jej strachy a jej sklúčenosť; a napokon, prinavracia ju spoločnosti, keď ju oslobodzuje od núteného skrývania toho, čo robí. A toto posledné je dôležité: ten, kto je vylúčený, vždy koná potajme – z času na čas či po celý život: pomyslime na malomocných v tých časoch, na bezdomovcov dnes... pomyslime na hriešnikov, na nás hriešnikov: vždy niečo konáme potajme, akoby sme mali potrebu urobiť niečo skryto a hanbíme sa za to, kým sme. On nás od tohto oslobodzuje, Ježiš nás oslobodzuje a dáva nám kráčať vzpriamene: „Vstaň a pod'. Vzpriamene.“ Tak, ako nás stvoril Boh: Boh nás stvoril vzpriamených, nie pokorených. Na nohách.“ Záchrana, ktorú poskytuje Ježiš, je totálna záchrana, ktorá reintegruje život ženy do sféry Božej lásky, a zároveň ju obnovuje v jej plnej dôstojnosti.

V skratke, to, čo prinieslo žene záchranu nie je plášť, ktorého sa dotkla, ale je to Ježišovo slovo, prijaté vo viere, schopné utešiť ju, uzdraviť a obnoviť ju vo vzťahu s Bohom a s jeho ľuďmi. Ježiš je jediným zdrojom požehnania, z ktorého vyviera spása pre všetkých ľudí; a viera je základnou dispozíciou k jej prijatiu. Ježiš opätovne svojím správaním plným milosrdenstva ukazuje Cirkvi cestu, ktorou sa treba vydať, aby sme šli v ústrety každej osobe, aby každý mohol byť uzdravený na tele aj na duchu a mohol znovunadobudnúť dôstojnosť Božích detí. Ďakujem.

(Preklad: Slovenská redakcia VR) -zk, jb-

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (7. septembra 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Počuli sme úryvok z Evanjelia podľa Matúša (11,2-6). Zámerom evanjelistu je to, aby nám umožnil hlbšie preniknúť do Ježišovho tajomstva, aby sme pochopili jeho dobrotu a jeho milosrdenstvo. Je to nasledovná epizóda: Ján Krstiteľ posielal svojich učeníkov za Ježišom – Ján bol vo väzení –, aby mu položil veľmi jasnú otázku: «Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať iného?» (v. 3). Nachádzal sa práve v tmavej chvíli. Ján Krstiteľ dychtivo očakával Mesiáša a vo svojom kázaní ho veľkolepo opísal ako sudcu, ktorý konečne nastolí Božie kráľovstvo a očistí svoj ľud, odmení dobrých a potrestá zlých. Kázal takto: «Sekera je už priložená na korene stromov. A každý strom, ktorý neprináša dobré ovocie, vytnú a hodia do ohňa» (Mt 3,10). Teraz Ježiš začal svoje verejné účinkovanie veľmi odlišným štýlom. Ján trpí a ocitá sa v dvojnásobnej tme – v temnote väzenia, tme cely, i v tme srdca: nechápe tento štýl a chce vedieť, či je Mesiášom práve on, alebo či treba čakať na iného.

Ježišova odpoveď sa zdá byť na prvý pohľad nezodpovedajúcou otázkou Jána Krstiteľa. Ježiš totiž vraví: «Choďte a oznámte Jánovi, čo počujete a čo vidíte: Slepí vidia, chromí chodia, malomocní sú čistí, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú a chudobným sa hlása evanjelium. A blahoslavený je, kto sa na mne nepohorší» (Mt 4-6,10). Toto je Ježišova odpoveď. Tu sa úmysel Pána Ježiša stáva zjavným: odpovedá, že je konkrétnym nástrojom Otcovho milosrdenstva, ktorý ide v ústrety všetkým a prináša útechu a spásu a takýmto spôsobom zjavuje Boží súd. Slepým, chromým, malomocným, hluchým sa prinavracia ich dôstojnosť a už viac nie sú vylúčení kvôli svojej chorobe, mŕtvi ožívajú, zatiaľ čo chudobným sa ohlasuje Radostná zvesť. A toto sa stáva syntézou Ježišovho konania, ktoré takýmto spôsobom zviditeľňuje a konkretizuje samotné Božie konanie.

Posolstvo, ktoré sa Cirkvi dostáva z tohto rozprávania o Kristovom živote, je veľmi jasné. Boh neposlal svojho Syna na svet, aby potrestal hriešnikov, ani preto, aby vyhubil zlých. Je im naopak určené pozvanie k obráteniu, aby pri pohľade na znamenia Božej dobroty mohli opäť nájsť cestu späť. Ako hovorí žalm: «Ak si budeš, Pane, v pamäti uchovávať neprávosť, Pane, kto obstojí? Ale ty si milostivý a my ti chceme v bázni slúžiť» (Ž 130,3-4).

Spravodlivosť, ktorú Ján Krstiteľ kládol do centra svojho kázania, sa v Ježišovi zjavuje v prvom rade ako milosrdenstvo. A pochybnosti Predchodcu nie sú iné, ako predznamenanie zneistenia, aké Ježiš následne vyvolá svojimi činmi a svojimi slovami. A tak možno pochopiť, prečo Ježiš uzatvára svoju odpoveď takto: «A blahoslavený je, kto sa na mne nepohorší» (Mt 11,6). Pohoršenie znamená ‚prekážku‘. Preto Ježiš vystríha pred osobitným nebezpečenstvom: ak sú prekážkou pre vieru predovšetkým jeho činy milosrdenstva, znamená to, že ide o falošný obraz Mesiáša. Blahoslavení sú naopak tí, ktorí zoči-voči Ježišovým skutkom a slovám vzdávajú slávu Otcovi, ktorý je na nebesiach.

Ježišova výstraha je stále aktuálna: aj dnes si človek o Bohu vytvára predstavy, ktoré mu bránia zažiť jeho skutočnú prítomnosť. Niektorí si upravujú vieru na spôsob ‚urob si sám‘, ktorá redukuje Boha na obmedzený priestor vlastných želaní a vlastných presvedčení. Ale táto viera nie je obrátením k Pánovi, ktorý sa zjavuje, ale naopak mu dokonca znemožňuje podnecovať náš život a naše svedomie.

Iní redukujú Boha na falošný idol; používajú jeho sväté meno na ospravedlnenie vlastných záujmov či dokonca nenávisti a násilia. Pre iných je Boh len psychologickým útočiskom na získanie istoty v ťažkých okamihoch: ide o vieru uzavretú samu do seba, nepriepustnú voči sile Ježišovej milosrdnej lásky, ktorá nás ženie smerom k bratom. A ešte ďalší považujú Krista iba za dobrého učiteľa etickej náuky, jedného z mnohých v histórii. Napokon existujú takí, ktorí dusia vieru v čisto vnútornom vzťahu s Ježišom a rušia tak jeho misionársky zápal schopný premeniť svet a dejiny. My kresťania veríme v Boha Ježiša Krista a našou túžbou je rásť v živej skúsenosti jeho tajomstva lásky.

Snažme sa teda neklásť nijakú prekážku milosrdnému konaniu Otca, ale žiadajme o dar veľkej viery, aby sme sa aj my stali znakmi a nástrojmi milosrdenstva.

(Preklad: Slovenská redakcia VR) -jb, bp-

Pápežova jubilejná audiencia o roku milosrdenstva (10. septembra 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Úryvok, ktorý sme si vypočuli nám hovorí o milosrdenstve Boha, ktoré sa uskutočňuje vo vykúpení, teda v spáse, ktorá nám bola darovaná skrze krv jeho Syna Ježiša (porov. 1 Pt 1,18-21). Slovo „vykúpenie“ sa málo používa, no jednako je zásadne dôležité, lebo označuje to najradikálnejšie oslobodenie, aké mohol Boh uskutočniť pre nás, pre celé ľudstvo a pre celé stvorenstvo. Zdá sa, že človek dneška sa už nerád zamýšľal nad tým, že bol oslobodený a spasený Božím zásahom; dnešný človek si robí ilúzie o vlastnej slobode ako o sile, vďaka ktorej sa dá všetko získať. A aj sa tým vystatuje. Avšak v skutočnosti to tak nie je. Koľké ilúzie sa predávajú pod zámienkou slobody a koľko nových druhov otroctva sa v dnešných dňoch vytvára v mene falošnej slobody! Toľké množstvo otrokov... – „Robím si to, čo ja sám chcem; vezmem si drogu, lebo sa mi to páči, som slobodný, a urobím aj iné.“ – Sú to otroci! Stávajú sa otrokmi v mene slobody. Všetci sme videli ľudí tohto druhu, ktorí nakoniec končia na zemi. Potrebujeme, aby nás Boh oslobodil od každej formy ľahostajnosti, egoizmu a pocitu sebestačnosti.

Slová apoštola Petra veľmi dobre vyjadrujú zmysel nového stavu života, ku ktorému sme povolani. Stávajúc sa jedným z nás, Pán Ježiš nielenže na seba prijíma náš ľudský stav, ale nás pozdvihuje k možnosti byť Božími deťmi. Svojou smrťou a zmŕtvychvstaním Ježiš Kristus, Baránok bez poškvŕny, zvíťazil nad smrťou a hriechom, aby nás oslobodil od ich nadvlády. On je Baránkom, ktorý bol za nás obetovaný, aby sme mohli prijať nový život spočívajúci v odpustení, láske a radosť. Všetko to, čo prijal na seba, bolo aj vykúpené, oslobodené a spasené. Iste, je pravda, že život nás stavia pred skúšku a niekedy pre to trpíme. Každopádne, v týchto chvíľach sme pozvaní zamerať svoj pohľad na ukrižovaného Ježiša, ktorý trpí za nás a spolu s nami, ako istý dôkaz toho, že Boh nás neopúšťa. Nikdy však nezabudnime, že v súženiach a prenasledovaní, ako aj v každodenných bolestiach nás vždy oslobodzuje milosrdná ruka Boha, ktorý nás pozdvihuje k sebe a vedie nás k novému životu.

Láska Boha je bezhraničná: môžeme objaviť vždy nové znaky ukazujúce jeho pozornosť voči nám a predovšetkým jeho vôľu zachytiť nás a predchádzať. Celý náš život, aj keď poznačený krehkosťou hriechu, sa deje pred pohľadom Boha, ktorý nás miluje. Koľké stránky Svätého písma nám hovoria o Božej prítomnosti, blízkosti a jemnosti voči každému človeku, osobitne voči maličkým, chudobným a sužovaným! Boh má veľkú citlivosť, veľkú lásku voči maličkým, voči najslabším, voči vyradeným zo spoločnosti. Čím viac sme v núdzi, tým viac sa jeho pohľad na nás napĺňa milosrdenstvom. Zakúša k nám dojmavý súcit, lebo pozná naše slabosti. Pozná naše hriechy a odpúšťa nám. Vždy nám odpúšťa! Je taký dobrotivý. Taký dobrý je náš Otec.

Preto, drahí bratia a sestry, otvorme sa mu, prijmime jeho milosť! Lebo, ako hovorí žalm, «u Pána je milosrdenstvo a hojné vykúpenie» (Ž 130,7). [Pápež na záver pozval prítomných a trikrát spolu s nimi zopakoval tieto slová žalmu.]

(Preklad: Slovenská redakcia VR) -zk, jb-

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (14. septembra 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Počas tohto Jubilea sme sa viackrát zamýšľali nad skutočnosťou, že Ježiš sa vyjadruje s jedinečnou nežnosťou – znamením prítomnosti a dobroty Boha. Dnes sa pristavíme pri jednej dojemnej pasáži evanjelia (porov. Mt 11,28-30), v ktorej Ježiš, ako sme počuli, hovorí: «Pod'ťte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním [...] Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom; a nájdete odpočinok pre svoju dušu» (v. 28-29).

Pánovo pozvanie je prekvapujúce: volá, aby ho nasledovali ľudia jednoduchí a obťažení krušným životom, povoláva k nasledovaniu tých, čo trpia mnohorakou núdzou a sľubuje im, že v ňom nájdú odpočinok a úľavu. Pozvanie je vo forme príkazu: «pod'ťte ku mne», «vezmite moje jarmo», «učte sa odo mňa». Kiežby všetci svetoví lídri mohli toto povedať! Snažme sa pochopiť význam týchto vyjadrení.

Prvým imperatívom je «Pod'ťte ku mne». Ježiš, obracajúc sa na tých, čo sú unavení a utláčaní, predstavuje sa im ako Pánov sluha opísaný v Knihe proroka Izaiáša. Takto hovorí pasáž z Izaiáša: «Pán, Jahve, mi dal jazyk učeníka, aby som vedel slovom posilniť unaveného» (50,4). K týmto životom sklúčeným ľudom evanjelium častokrát pripája aj chudobných (porov. Mt 11,5) a maličkých (porov. Mt 18,6). Ide o tých, čo nemôžu rátať s vlastnými prostriedkami, ani s významnými priateľstvami. Môžu jedine dôverovať Bohu. Vedomí si vlastného pokorného a biedneho stavu, vedia, že závisia na milosrdenstve Pána a jedinú možnú pomoc čakajú od neho.

V Ježišovom pozvaní konečne nachádzajú odpoveď na svoje očakávanie: keď sa stávajú jeho učeníkmi, dostávajú prísľub, že nájdú posilu na celý život. Je to prísľub, ktorý sa na konci evanjelia rozširuje na všetkých ľudí: «Chod'ťte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna, i Ducha Svätého» (Mt 28,19).

Prijímajúc pozvanie sláviť tento milostivý rok jubilea, po celom svete pútnici prechádzajú Bránou milosrdenstva otvorenou v katedrálach a vo svätyniach, ako aj v mnohých chrámoch na svete; v nemocniciach, vo väzniciach... Prečo prechádzajú touto Bránou milosrdenstva? Aby našli Ježiša, aby našli Ježišovo priateľstvo, aby našli odpočinok, ktorý dáva jedine Ježiš.

Táto cesta vyjadruje obrátenie každého učeníka, ktorý sa vydáva nasledovať Ježiša. A konverzia spočíva vždy v objavení milosrdenstva Pána. A toto milosrdenstvo je nekonečné, je nevyčerpatel'né: veľké je milosrdenstvo Pána. Prechádzajúc Svätou bránou teda vyznávame, «že vo svete jestvuje láska a že je mocnejšia než akékoľvek zlo, do ktorého je zapletený človek i celé ľudské pokolenie, i svet» (Ján Pavol II.: Dives in misericordia, 7).

Druhý imperatív hovorí: „Vezmite moje jarmo“. V kontexte Zmluvy biblická tradícia používa obraz jarma, aby poukázala na úzke puto viažuce ľud k Bohu a následne podriadenie sa jeho vôli vyjadrenej v Zákone. V polemike so znalcami a učiteľmi Zákona Ježiš kladie na svojich učeníkov svoje jarmo, v ktorom Zákon nachádza svoje naplnenie.

Chce ich naučiť, že Božiu vôľu objavia prostredníctvom jeho osoby: prostredníctvom Ježiša, nie prostredníctvom chladných zákonov a predpisov, ktoré samotný Ježiš odsudzuje. Môžeme si prečítať 23. Matúšovu kapitolu, nie je tak? On je v centre ich vzťahu s Bohom, je v srdci vzájomných vzťahov medzi učeníkmi a zaujíma ťažiskové miesto v živote každého. Každý učeník tým, že prijíma „Ježišovo jarmo“, vstupuje do spoločenstva s ním a stáva sa účastným na tajomstve jeho kríža a jeho osudu spásy.

Nasleduje tretí imperatív: „Učte sa odo mňa“. Ježiš svojim učeníkom vytyčuje cestu spoznávania a napodobňovania. Ježiš nie je učiteľom, ktorý s prísnosťou kladie na druhých ťarchu, ktorú sám nenesie: práve toto vytykal učiteľom zákona. Obracia sa na pokorných, na maličkých, na chudobných, na núdzných, lebo on sám sa stal malým a pokorným. Rozumie chudobným a trpiacim, lebo on sám je chudobný a skúšaný bolesťami.

Ježiš pre to, aby spasil ľudstvo, neprešiel ľahkou cestou; naopak, jeho cesta bola bolestná a ťažká. Ako pripomína List Filipanom: «Uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži» (2,8). Jarmo, ktoré nesú chudobní a utláčaní, je to isté jarmo, ktoré on niesol ešte pred nimi: preto je to jarmo ľahké. Vzal na seba bolesti a hriechy celého ľudstva.

Prijat' Ježišovo jarmo pre učeníka teda znamená prijať jeho zjavenie a osvojiť si ho: v ňom sa milosrdenstvo Boha ujalo chudoby ľudí, darujúc tak všetkým možnosť spásy. Ale prečo je Ježiš schopný povedať tieto veci? Pretože sa stal všetkým pre všetkých, blízkym všetkým, k tým najchudobnejším! Bol pastierom prítomným uprostred ľudí, uprostred chudobných. Pracoval s nimi po celý deň. Ježiš nebol akýmsi kniežaťom. Je pre Cirkev nepekné, keď sa pastieri stanú kniežatami, vzdialenými od ľudí, vzdialenými od tých najchudobnejších: toto nie je Ježišov duch. Týchto pastierov Ježiš napomínal a o týchto pastieroch ľuďom hovoril: „Robte to, čo vám hovoria, avšak nie to, čo robia“.

Drahí bratia a sestry, aj pre nás existujú chvíle únavy a sklamania. Vtedy pamätajme na tieto Pánove slová, ktoré nám dávajú mnoho útechy a pomáhajú nám pochopiť, či vkladáme naše sily do služby dobru. Veď niekedy je naša únava spôsobená vkladáním dôvery do vecí, ktoré nie sú zásadnými, lebo sme sa vzdialili od toho, čo má v živote skutočnú hodnotu. Pán nás učí nebáť sa ho nasledovať, lebo nádej, ktorú do neho vkladáme, nebude sklamaná. Sme teda povolaní učiť sa od neho tomu, čo to znamená žiť z milosrdenstva, aby sme boli nástrojmi milosrdenstva.

Žiť z milosrdenstva, aby sme boli nástrojmi milosrdenstva: žiť z milosrdenstva znamená cítiť potrebu Ježišovho milosrdenstva a keď cítime potrebu odpustenia, útechy, jednoducho Ježišovho milosrdenstva, učíme sa byť milosrdní k iným. Pevne upretý pohľad na Božieho Syna nám dáva pochopiť, akú dlhú cestu ešte musíme prejsť; no zároveň nám to dodáva nádej, vďaka, že kráčame s ním a že nie sme nikdy sami.

Tak teda odvahu! Nenechajme si vziať radosť z toho, že sme Pánovými učeníkmi. - „Otče, ja som však hriešnik, som hriešnica, čo teda robiť?“ - „Dovoľ Pánovi, aby sa na teba pozrel, otvor svoje srdce, vnímaj jeho pohľad upretý na teba, jeho milosrdenstvo, a tvoje srdce bude naplnené radosťou, radosťou z odpustenia, ak prídeš a poprosíš o odpustenie“. Nenechajme si ukradnúť nádej prežívať tento život spolu s ním a so silou jeho útechy.

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (21. septembra 2016)

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Vypočuli sme si úryvok Lukášovho evanjelia (6, 36-38), z ktorého bolo prevzaté motto tohto mimoriadneho Svätého roku: Milosrdní ako Otec. Kompletný výraz znie: «Bud'te milosrdní, ako je milosrdný váš Otec!» (v. 36). Nejde o efektívny slogan, ale o celoživotný záväzok. Aby sme dobre porozumeli tomuto výrazu, môžeme ho porovnať s tou paralelou Matúšovho evanjelia, v ktorej Ježiš hovorí: «Vy teda bud'te dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec» (5,48). V takzvanej reči na vrchu, ktorá sa otvára Blahoslavenstvami, Pán učí, že dokonalosť spočíva v láske, v naplnení všetkých predpisov Zákona. V tejto istej perspektíve svätý Lukáš jasne vyjadruje, že dokonalosťou je milosrdná láska: byť dokonalými znamená byť milosrdnými. Je človek, ktorý nie je milosrdný, dokonalý? Nie! Je osoba, ktorá nie je milosrdná dobrá? Nie! Dobrota a dokonalosť sú zakorenené v milosrdenstve. Iste. Boh je dokonalý. Avšak, ak o ňom takto zvažujeme, cieľiť k tejto absolútnej dokonalosti sa pre ľudí stane nemožným. Ak ho však máme pred očami ako milosrdného, dovoľuje nám to lepšie chápať tomu, v čom spočíva jeho dokonalosť a podnecuje nás to byť ako on – plní lásky, súcitu, milosrdenstva.

Kladiem si však otázku: sú Ježišove slová realistické? Je skutočne možné milovať tak ako miluje Boh a byť milosrdnými ako on?

Ak hľadáme na dejiny spásy, vidíme, že celé Božie zjavenie je jednou ustavičnou a neúnavnou láskou k ľuďom: Boh je ako otec či ako mama, ktorá miluje bezmedznou láskou a hojne ju vylieva na každé stvorenie. Ježišova smrť na kríži je kulmináciou dejín lásky Boha k človeku. Lásky tak veľkej, že jedine Boh to môže uskutočniť. Je zrejmé, že v porovnaní s touto láskou, ktorá nemá miery, naša láska bude vždy nedostatočnou. Avšak keď od nás Ježiš žiada, aby sme boli milosrdní ako Otec, nemyslí na kvantitu! Žiada svojich učeníkov, aby sa stali znamením, kanálmi, svedkami jeho milosrdenstva.

Cirkev nemôže ináč, než byť sviatosťou Božieho milosrdenstva vo svete, v každom čase a voči celému ľudstvu. Každý kresťan je teda povolaný byť svedkom milosrdenstva a toto sa uskutočňuje na ceste svätosti. Pomyslime len koľko svätých sa stalo milosrdnými, lebo si nechali naplniť srdce Božím milosrdenstvom. Darovali Pánovej láske telo vylievajúc ju na rôznorodé potreby trpiaceho ľudstva. V tomto prekvitaní mnohých foriem lásky k blížnemu je možné badať odrazy Kristovej milosrdnej tváre.

Kladieme si otázku: Čo pre učeníkov znamená byť milosrdnými? Ježiš to vysvetľuje dvoma slovesami: «odpúšťať» (v. 37) a «dávať» (v. 38).

Milosrdenstvo je vyjadrené predovšetkým v odpustení: «Nesúďte a nebudete súdení. Neodsudzujte a nebudete odsúdení! Odpúšťajte a odpustí sa vám». (v. 37). Ježiš nemá v úmysle rozvracať priebeh ľudskej spravodlivosti, pripomína však učeníkom, že pre to, aby sme mali bratské vzťahy, je treba odložiť posudzovanie a odsudzovanie. Ved' práve odpustenie je pilierom nesúcim život kresťanského spoločenstva, lebo v ňom sa ukazuje nezištnosť lásky, ktorou nás Boh miloval ako prvý.

Kresťan musí odpúšťať! Ale prečo? Lebo mu bolo odpustené. Nám všetkým, čo sme tu dnes na námestí, nám všetkým bolo odpustené. Nikto z nás sa vo svojom živote nezaobíde bez Božieho odpustenia. A pretože nám bolo odpustené, musíme odpúšťať. Veď to každý deň hovoríme v Otčenáši: „Odpusť nám naše hriechy; odpusť nám naše viny, ako aj my odpúšťame našim vinníkom“. Čiže odpúšťať urážky, odpúšťať mnohé veci, lebo nám bolo odpustených mnoho urážok, mnoho hriechov. A takto odpúšťať je jednoduché: ak Boh odpustil mne, prečo nemôžem odpustiť druhým? Som väčším než Boh? Rozumiete tomu dobre? Tento pilier odpustenia nám ukazuje nezištnosť lásky Boha, ktorý nás miloval ako prvý. Súdenie a odsudzovanie brata, ktorý hreší, je nesprávne. Nie preto, že by sme nechceli rozpoznať hriech, ale preto, že odsúdenie hriešnika láme puto bratstva viažuce nás s ním a znevažuje milosrdenstvo Boha, ktorý sa naopak nechce zriecť nikoho zo svojich detí. Nemáme moc odsudzovať nášho brata, ktorý chybí, nie sme od neho vyšší: máme skôr povinnosť pomôcť mu k dôstojnosti dieťaťa Otca a sprevádzať ho na jeho ceste obrátenia.

Svojej Cirkvi, nám, Ježiš ukazuje aj druhý pilier: „dávať“. Odpúšťať je prvým pilierom; dávať je druhým pilierom. «Dávajte a dajú vám [...] akou mierou budete merať vy, takou sa nameria aj vám» (v. 38). Boh dáva ďaleko ponad naše zásluhy, avšak bude ešte oveľa veľkodušnejším k tým, čo tu na tejto zemi boli veľkodušní. Ježiš nehovorí, čo sa stane tým, čo nedávajú, avšak obraz „miery“ predstavuje isté varovanie: mierou lásky, ktorú dávame my sami, rozhodujeme ako budeme súdení, ako budeme milovaní. Ak sa na to dobre pozrieme, existuje s tým späť logika: v tej miere, v akej prijímame od Boha, dávame bratovi a v tej miere, akou dávame bratovi, prijímame od Boha!

Milosrdná láska je preto jedinou cestou, ktorou treba ísť. Ako len všetci potrebujeme byť trochu viac milosrdní, neohovárať iných, nesúdiť, [takpovediac] „neošklbávať“ druhých kritizovaním, závisťami, žiarlivosťami. Nie! Odpúšťať, byť milosrdní, prežívať náš život v láske a v dávaní. Ona – láska k blížnym – je touto láskou, ktorá dovoľuje Ježišovým učeníkom nestrácať od neho prijatú identitu a rozpoznať v sebe deti toho istého Otca. V láske, ktorú oni – čiže my – v živote uskutočňujeme sa tak odráža to Milosrdenstvo, ktorému nikdy nebude konca (porov. 1Kor 13,1-12). No nezabudnite na toto: milosrdenstvo a dar; odpustenie a dar. Tak sa rozširuje srdce, zväčšuje sa v láske. Naopak egoizmus, hnev robia srdce malým, malinkým, maličkým a zatvrdzuje sa ako kameň. Čomu vy dávate prednosť? Srdcu z kameňa? Pýtam sa vás, odpovedzte: [ľudia odpovedajú: Nie!] Nepočujem dobre... [ľudia odpovedajú: Nie!] Srdcu plnému lásky? [ľudia odpovedajú: Áno!] Ak dávate prednosť srdcu plnému lásky, buďte milosrdní!“

(Preklad: Slovenská redakcia VR) -zk-

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (28. septembra 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Slová, ktoré Ježiš vyslovuje počas svojho utrpenia nachádzajú svoje vyvrcholenie v odpustení. Ježišove slová nachádzajú vrchol v odpustení. Ježiš odpúšťa: «Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia» (Lk 23,34). Nie sú to len slová, lebo sa stávajú konkrétnym skutkom v odpustení ponúknutom „kajúcemu lotrovi“, ktorý bol po jeho boku. Svätý Lukáš hovorí o dvoch zločincoch ukrižovaných s Ježišom, ktorí sa naňho obracajú s protichodnými postojmi.

Ten prvý ho uráža – tak ako ho tam urážali všetci ľudia, ako to robili aj vodcovia ľudu –, avšak tento úbohý muž to robí pohnutý zúfalstvom: „Ak si ty Mesiáš, zachráň seba i nás!“ (porov. Lk 23,39). Tento výkrik svedčí o mučivej úzkosti človeka tvárou v tvár tajomstvu smrti a o tragickom uvedomovaní si, že jedine Boh môže byť oslobodzujúcou odpoveďou: preto je nemysliteľné, aby Mesiáš poslaný Bohom mohol byť na kríži bez toho, aby neurobil nič pre svoju záchranu. Tomuto nerozumeli. Nerozumeli tajomstvu Ježišovej obety. A naopak Ježiš nás zachránil zotrúvajúc na kríži. A my všetci vieme, že nie je jednoduché „zotrvať na kríži“, na našich malých každodenných krížoch, nie je to ľahké.

On na tomto veľkom kríži, v tomto veľkom utrpení zotrval a tam nás spasil; tam nám ukázal svoju všemohúcnosť a tam nám odpustil. Tam sa naplňa jeho darovanie lásky a navždy tam pramení naša spása. Umierajúc na kríži, nevinný medzi dvoma kriminálnikmi, potvrdzuje, že Božia spása môže dosiahnuť každého človeka v akomkoľvek stave, aj v tom najnegatívnejšom a najbolestnejšom. Božia spása je pre všetkých. Pre všetkých! Nikto nie je vylúčený. Je to ponuka pre všetkých. Preto je Jubileum časom milosti a milosrdenstva pre všetkých, dobrých aj zlých, pre tých, čo sú zdraví, aj pre tých čo trpia.

Len si spomeňte na to podobenstvo, ktoré rozpovedal Ježiš, o svadobnej hostine syna pozemského mocnára: keď na ňu pozvaní nechceli ísť, hovorí svojim služobníkom: „Chodte na križovatky ciest, zvolajte všetkých, dobrých aj zlých...“ Cirkev nie je len pre dobrých či pre tých, čo sa zdajú byť dobrými alebo čo sa považujú za dobrých; Cirkev je pre všetkých a aj prednostne pre zlých, lebo Cirkev je milosrdenstvo. A tento čas milosti a milosrdenstva nám pripomína, že nič nás nemôže oddeliť od Kristovej lásky! (porov. Rim 8,39). Tomu, kto je pribitý na nemocničnú posteľ, kto žije uzavretý vo väzení, tým, čo sú uviaznutí vo vojnách, hovorím: hľadte na Ukrižovaného; Boh je s vami, zostáva s vami na kríži a všetkým sa ponúka ako Spasiteľ. On nás sprevádza, nás všetkých, vás, ktorí tak veľmi trpíte, ukrižovaný za vás, za nás, za všetkých. Dovoľte, aby sila Evanjelia prenikla do vášho srdca a utešila vás, dodala vám nádej a vnútornú istotu, že nikto nie je vylúčený z jeho odpustenia. Vy sa ma však môžete spýtať: „Povedzte mi, otče: tomu, čo v živote vykonal tie najohyzdnejšie veci, je možné, aby mu bolo odpustené?“ – „Áno! Áno: nikto nie je vylúčený z Božieho odpustenia. Len aby sa priblížil k Ježišovi, kajúcny a s vôľou byť objatý“.

Toto bol prvý lotor. Druhý je takzvaným „kajúcim lotrom“. Jeho slová sú úžasným vzorom kajúcnosti, koncentrovanou katechézou, aby sme sa naučili prosiť Ježiša o odpustenie. Najprv sa obracia na svojho spoločníka: Ty sa nebojíš Boha, hoci si odsúdený na to isté? (Lk 23,40). Tak

zdôrazňuje východiskový bod kajúcnosti: bázeň pred Bohom. Nie však strach z Boha, to nie: synovskú bázeň pred Bohom. Nie je to strach, ale tá úcta, ktorá Bohu prináleží, lebo on je Bohom. Je to synovská úcta, lebo on je Otcom. Kajúci hriešnik pripomína základný postoj, ktorý otvára [dvere] dôvere v Boha: uvedomovanie si jeho všemohúcnosti a jeho nekonečnej dobroty. Toto je dôveryplná úcta, ktorá pomáha vytvárať priestor Bohu a odovzdať sa jeho milosrdenstvu.

Potom kajúci lotor prehlasuje Ježišovu nevinnosť a otvorene vyznáva svoju vinu: „My spravodlivo, dostávame, čo sme si skutkami zaslúžili. Ale on neurobil nič zlé.“ (Lk 23,41). Tak hovorí. Takže Ježiš je tam na kríži, aby zotrval s vinníkmi: skrze túto blízkosť im ponúka spásu. To, čo je škandalom pre vodcov a pre prvého lotra, pre tých, čo tam boli a robili si z Ježiša posmech, to je naopak pre kajúceho lotra základom viery. A tak sa kajúci hriešnik stáva svedkom Milosti; stalo sa to, čo je nemysliteľné: Boh ma miloval až do tej miery, že za mňa umrel na kríži. Samotná viera tohto muža je ovocím Kristovej milosti: jeho oči kontemplujú v Ukrižovanom lásku Boha k nemu, úbohému hriešnikovi. Je to pravda, bol lotrom, bol zlodejom. Je to tak. Kradol celý svoj život. Avšak nakoniec, ľutujúc to, čo urobil, hľadiac na Ježiša tak dobrého a milosrdného, dokázal si ukradnúť nebo: je to jeden šikovný zlodej!

Kajúci lotor sa nakoniec obracia priamo na Ježiša, prosiac o jeho pomoc: «Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva» (Lk 23,24). Volá ho po mene, „Ježišu“, s dôverou, a tak vyznáva to, čo to meno naznačuje: „Pán zachraňuje“, toto znamená meno „Ježiš“. Ten muž Ježiša žiada, aby si naňho spomenul. Koľká neha v tomto vyjadrení, koľko ľudskosti! Je potrebou ľudskej bytosti nebyť opustený, aby jej bol Boh vždy nablízku. Týmto spôsobom sa odsúdenec na smrť stáva vzorom kresťana, ktorý sa odovzdáva Ježišovi. Toto má hĺbku: odsúdenec na smrť je pre nás vzorom. Vzorom človeka, kresťana, ktorý sa zveruje Ježišovi; a je tiež vzorom Cirkvi, ktorá pri liturgii mnohokrát vyzýva Pána hovoriac: „Rozpomätaj sa... Rozpomätaj sa... Rozpomätaj sa na tvoju lásku...“.

Zatiaľ čo kajúci lotor hovorí o budúcnosti: «keď prídeš do svojho kráľovstva», Ježišova odpoveď na seba nenecháva dlho čakať. Hovorí v prítomnosti: «Dnes budeš so mnou v raji» (v. 43). V hodine kríža Kristova spása dosahuje svoj vrchol; a jeho prísľub kajúcemu lotrovi zjavuje naplnenie jeho misie: ktorou je záchrana hriešnikov. Na počiatku svojej služby, v nazaretskej synagóge, Ježiš ohlásil „prepustenie zajatých“ (Lk 4,18); v Jerichu, v dome hriešneho mýtnika Zacheja vyhlásil, že «Syn človeka – čiže on sám – prišiel hľadať a zachrániť, čo sa stratilo» (Lk 19,9). Na kríži v poslednom čine potvrdzuje realizáciu tohto spásonosného plánu. Od počiatku až do konca sa zjavil ako Milosrdenstvo, zjavil sa ako definitívne a neopakovateľné vtelenie lásky Otca. Ježiš je skutočne tvárou milosrdenstva Otca. A kajúci lotor ho volal po mene: „Ježiš“. Je to kratučká modlitba, a my všetci ju môžeme počas dňa mnohokrát vysloviť: „Ježiš“. Jednoducho: „Ježiš“. Urobíme tak spoločne trikrát? Všetci spolu? „Ježiš“ [pápež spolu so zhromaždením trikrát opakuje]. A tak robte počas celého dňa. Ďakujem.

(Preklad: Slovenská redakcia VR)

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (12. októbra 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

V predchádzajúcich katechézach sme postupne vnikali do vznešeného tajomstva Božieho milosrdenstva. Zamýšľali sme sa nad konaním Otca v Starom zákone, a potom sme videli, skrze evanjeliové príbehy, ako je Ježiš, vo svojich slovách a gestách, vtelením Milosrdenstva. On v tom čase učil svojich učeníkov: «Bud'te milosrdní ako Otec» (Lk 6,36). Je to záväzok, ktorý sa mocne dotýka svedomia a konania každého kresťana. Totiž nestačí mať skúsenosť Božieho milosrdenstva vo vlastnom živote; je potrebné, aby sa ten, kto ho obsiahne, stal aj jeho znamením a nástrojom pre druhých. Navyše milosrdenstvo nie je vyhradené iba pre mimoriadne chvíle, ale prestupuje celú našu každodennú existenciu.

Ako teda môžeme byť svedkami milosrdenstva? Nemyslíme si, že tu ide o vynakladanie veľkých síl alebo konanie nadľudských činov. Nie je to tak. Pán nám ukazuje cestu oveľa jednoduchšiu, pripravenú z malých činov, ktoré však v jeho očiach majú nesmiernu hodnotu. Až do takej miery, ako nám povedal, že na základe nich budeme súdení. Skutočne, jedna z najkrajších statí Matúšovho evanjelia nám predkladá učenie, ktoré by sme istým spôsobom mohli považovať za „Ježišov testament“ zo strany evanjelistu, ktorý priamo na sebe zakúsil účinok Božieho milosrdenstva. Ježiš hovorí, že zakaždým, keď dáme jesť hladnému a piť smädnému, keď zaodějeme nahú osobu a prijmeme cudzinca, keď navštívime chorého alebo väzňa, robíme to jemu samému (porov. Mt 25,31-46). Cirkev nazvala tieto gestá „skutkami telesného milosrdenstva“, pretože pomáhajú ľuďom v ich materiálnych potrebách.

Je tu však aj ďalších sedem skutkov milosrdenstva nazvaných „duchovnými“, ktoré sa týkajú ďalších rovnako významných potrieb, zvlášť dnes, pretože tieto sa dotýkajú intimity osôb a neraz bolia najviac. Všetci si z nich určite pamätáme jeden, ktorý sa stal súčasťou bežnej reči: „Trpezlivo znášať nepríjemné osoby“. A veru, existujú takéto nepríjemné osoby! Mohlo by sa nám to zdať vecou neveľmi dôležitou, nad ktorou sa pousmejeme, avšak je v tom hlboký prejav lásky; a tak je to aj s ostatnými šiestimi, ktoré je dobré pripomenúť: radiť pochybujúcim, učiť nevedomých, napomínať hriešnikov, utešovať zarmútených, odpúšťať urážky, modliť sa k Bohu za živých i mŕtvych.

Sú to veci každodennosti! „Som zničený...“ – „Veď ti Boh pomôže, ja nemám čas...“ – Nie tak! Zastavím sa, vypočujem ho, stratím s ním čas a uteším ho, toto je gesto milosrdenstva. A preukázali sme ho nie iba dotyčnému, preukázali sme ho Ježišovi!

V nasledujúcich katechézach sa pozastavíme pri týchto skutkoch, ktoré nám Cirkev predstavuje ako konkrétny spôsob prežívania milosrdenstva. V priebehu storočí ich praktizovalo mnoho jednoduchých ľudí, ktorí tak vydávali nefalšované svedectvo viery. Cirkev kdekoľvek, verná Pánovi, prechováva prednostnú lásku voči najbezmocnejším. Často sú to osoby v našej blízkosti, ktoré potrebujú našu pomoc. Na ich uskutočňovanie nemusíme chodiť vyhľadávať ktovie aké podujatia. Lepšie je začať od tých najjednoduchších, ktoré nám Pán ukazuje ako najnaliehavejšie.

Vo svete, žiaľ, zasiahnutom vírusom ľahostajnosti, sú skutky milosrdenstva najlepším protilekom.

Učia nás totiž pozornosti voči najzákladnejším potrebám našich «najmenších bratov» (Mt 25,40), v ktorých je prítomný Ježiš. Ježiš je vždy prítomný tam, kde je nejaká núdza, človek v núdzi, či už materiálnej alebo duchovnej, je tam Ježiš. Rozpoznať jeho tvár v tom, ktorý je v núdzi, je ozajstnou výzvou proti ľahostajnosti. Umožňuje nám to byť vždy ostražitými a predísť tomu, že by Kristus prešiel okolo nás bez toho, aby sme to postrehli.

Znovu mi prichádza na myseľ výrok sv. Augustína: «Timeo Iesum transeuntem» (Serm., 88, 14, 13). „Bojím sa, že Pán prejde povedľa“ a ja ho nerozpoznám, že Pán príde ku mne v niektorom z týchto maličkých, núdzných, a ja nepostrehnem, že je to Ježiš. Mám strach, že Pán prejde a ja si to nevšimnem. Kládol som si otázku, prečo sv. Augustín hovoril o obávaní sa Ježišovho prechodu. Odpoveď je, žiaľ, v našich postojoch: pretože často sme roztržití, ľahostajní, a keď Pán prechádza popri nás, strácame príležitosť na stretnutie, na stretnutie sa s ním.

Skutky Božieho milosrdenstva v nás prebúdajú potrebu a schopnosť urobiť vieru živou a činnou prostredníctvom lásky. Som presvedčený, že skrze tieto jednoduché každodenné gestá môžeme dovŕšiť pravú kultúrnu revolúciu, tak ako sa to udialo v minulosti. Ak každý z nás, každý deň, vykoná jedno z nich, toto bude vo svete revolúciou! Ale všetci, každý z nás. Na koľkých svätých sa ešte dnes spomína nie kvôli veľkým dielam, ktoré uskutočnili, ale pre lásku, ktorú vedeli odovzdať! Pomyslime na Matku Terezu, nedávno svätorečenú: nepripomíname si ju kvôli mnohým domom, ktoré otvorila vo svete, ale preto, lebo sa skláňala nad každou osobou, ktorú nachádzala uprostred ulice, aby jej navrátila dôstojnosť. Koľko opustených detí objala v náručí; koľkých umierajúcich sprevádzala na prahu večnosti držiac ich za ruku! Tieto skutky milosrdenstva sú črtami tváre Ježiša, ktorý sa ujíma svojich najmenších bratov, aby každému priniesol nežnosť a blízkosť Boha. Nech nám Duch Svätý pomáha, nech Duch Svätý zapáli v nás túžbu žiť takýmto životným štýlom. Naučme sa znovu naspamäť skutky telesného a duchovného milosrdenstva a prosme Pána, aby nám ich pomáhal uskutočňovať každý deň, keď vidíme Ježiša v človeku, ktorý je v núdzi.

(Preklad: Slovenská redakcia VR) -mch, jb-

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (19. októbra 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Jedným z dôsledkov takzvaného „blahobytu“ je to, že privádza ľudí k uzatváraniu sa do seba, čím sa stávajú necitlivými voči potrebám druhých. Je tu snaha všemožnými spôsobmi ich držať v ilúzii, predstavujúc im prchavé modely života, ktoré po niekoľkých rokoch pominú, akoby bol náš život módou, ktorú treba nasledovať a ktorá sa zakaždým mení podľa sezóny. Tak to však nie je. Realitu treba prijať tak ako je a čeliť jej, čo nás častokrát privádza do kontaktu so situáciami urgentnej núdze. Práve preto sa medzi skutkami milosrdenstva spomína aj poukaz na hlad a smäd: sýtiť hladných – a tých je dnes dost – a dávať piť smädným. Koľkokrát nás médiá informujú o národoch, ktoré trpia nedostatkom jedla a vody, s vážnym dosahom osobitne na deti.

Tvárou v tvár istým správam a osobitne istým obrazom sa verejná mienka cíti byť dotknutá a z času na čas sa spúšťajú kampane na pomoc s cieľom stimulovať solidaritu. Štedro sa prispieva a takýmto spôsobom sa dá pričiniť o zmiernenie utrpenia mnohých ľudí. Táto forma charity je dôležitá, avšak azda nás nezapája priamo. Naopak keď kráčajúc po ceste stretneme osobu v núdzi, či keď chudobný príde klopať na dvere nášho domu, je to veľmi odlišné, lebo už viac nie sme pred akýmsi obrazom, ale je to priamo osobné. Už tu viac nie je vzdialenosť medzi mnou a ním či ňou, a cítim, že sa ma to dotýka.

Abstraktná chudoba nás nezasahuje, avšak dáva nám rozmýšľať, postávať sa; keď však vidíš chudobu priamo na koži u nejakého muža, ženy, dieťaťa, toto nás už zasahuje! A preto je tu ten zvyk, ktorý máme: utekať pred núdznymi, nepribližovať sa k nim, či tak trochu maskovať realitu núdznych cez zaužívané praktiky, čo sú práve v móde. Tak sa od tejto skutočnosti vzdiaľujeme. Neexistuje však žiadna vzdialenosť medzi mnou a chudobným vtedy, keď ho stretávam. Aká je moja reakcia v týchto prípadoch? Odvrátim zrak, prejdem ďalej? Alebo sa pristavím a zaujímam sa o jeho stav? A ak takto konáš, nebude chýbať niekto, čo povie: „Toto je blázon, keď hovorí s chudobným!“ Zisťujem, či môžem nejakým spôsobom vyhovieť tejto osobe, alebo sa snažím čím skôr vykĺznuť z tejto situácie? Možno však žiada len o nevyhnutné: niečo na jedenie a na uhasenie smädu. Pomyslíme na chvíľu: koľkokrát sa modlíme Otčenáš, a predsa nedávame skutočne pozor na slová: „Chlieb náš každodenný daj nám dnes“.

V Biblii jeden žalm hovorí, že Boh je ten, čo «dáva pokrm každému stvoreniu» (136,25). Skúsenosť hladu je tvrdou skutočnosťou. Vie o tom niečo ten, kto žil v období vojny či biedy. A predsa sa táto skúsenosť opakuje každý deň a existuje popri hojnosti a plytvaní. Vždy aktuálne sú slová apoštola Jakuba: «Bratia moji, čo osoží, keď niekto hovorí, že má vieru, ale nemá skutky? Môže ho taká viera spasit'? Ak je brat alebo sestra bez šiat a chýba im každodenná obživa a niekto z vás by im povedal: „Chod'te v pokoji! Zohrejte sa a najedzte sa!“, ale nedali by ste im, čo potrebujú pre telo, čo to osoží?! Tak aj viera: ak nemá skutky, je sama v sebe mŕtva» (2,14-17). Je neschopná konať skutky, preukazovať dobro, lásku. Vždy je tu niekto, kto má hlad a smäd a potrebuje ma. Nemôžem to delegovať na niekoho iného. Tento chudobný potrebuje mňa, moju pomoc, moje slovo, moje úsilie. Všetkých sa nás to týka.

Učí nás tomu aj evanjelium, na tom mieste, kde sa Ježiš pri pohľade na množstvo ľudí, ktorí celé hodiny kráčali za ním pýta svojich učeníkov: «Kde nakúpime chleba, aby sa títo najedli?» (Jn 6,5). A učeníci odpovedajú: „Je to nemožné, je lepšie, ak dav rozpustíš...“ Ježiš im naopak hovorí: „Nie, vy im dajte jesť“ (porov. Mt 14,16). Nechá si priniesť zopár chlebov a rýb, ktoré mali so sebou, požehnáva ich, láme a dáva rozdávať medzi všetkých. Je to pre nás veľmi dôležitá lekcija. Hovorí nám, že ak to málo, ktoré máme, zveríme do Ježišových rúk a s vierou sa oň podelíme, stane sa prekypujúcim bohatstvom.

Pápež Benedikt XVI. v encyklike Caritas in veritate potvrdzuje: «Dať sa najesť chudobným (porov. Mt 25,35.37.42) je etický imperatív pre všeobecnú Cirkev. [...] Právo na výživu nadobúda rovnako ako právo na vodu dôležitú úlohu pri uznaní ďalších práv. [...] Je nevyhnutné, aby vyzrievalo solidarne svedomie, ktoré bude považovať výživu a prístup k vode za všeobecné práva všetkých ľudí bez rozdielov a diskriminácií» (č. 27). Nezabúdajme na Ježišove slová: «Ja som chlieb života» (Jn 6,35) a «ak je niekto smädný[...], nech príde ku mne» (Jn 7,37). Tieto slová sú pre nás všetkých veriacich istou provokáciou, provokáciou uznať, že cez nasýtenie hladných a napojenie smädných sa odvíja náš vzťah s Bohom – s Bohom, ktorý v Ježišovi zjavil svoju tvár milosrdenstva.

(Preklad: Slovenská redakcia VR)

Pápežova jubilejná audiencia o roku milosrdenstva (22. októbra 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Úryvok z Jánovho evanjelia, ktorý sme si vypočuli (porov. 4,6-15), rozpráva o stretnutí Ježiša s jednou samaritánskou ženou. To, čím nás oslovuje toto stretnutie, je veľmi blízky dialóg medzi ženou a Ježišom. Toto nám dnes umožňuje zdôrazniť jeden veľmi dôležitý aspekt milosrdenstva, ktorým je práve dialóg.

Dialóg osobám dovoľuje vzájomne sa poznať a vzájomne porozumieť našim potrebám. Predovšetkým je to znak veľkej úcty, lebo stavia osoby do postoja načúvania a do stavu prijatia tých najlepších aspektov partnera dialógu. Po druhé, dialóg je výrazom lásky k blížnemu, lebo zatiaľ čo neignoruje rozdiely, môže pomôcť hľadať a zdieľať spoločné dobro. Ďalej, dialóg nás pozýva predstúpiť pred druhého vo vedomí, že je Božím darom, ktorý sa nás týka a žiada si, aby sme ho rozpoznali.

Mnohokrát sa nestretávame s bratmi, hoci žijeme po ich boku, a to predovšetkým vtedy, keď nadradíme našu pozíciu nad pozíciu druhého. Nevedieme dialóg, keď dostatočne nepočúvame alebo keď máme tendenciu druhého prerušovať, aby sme ukázali, že máme pravdu. Nuž, koľkokrát, keď počúvame nejakého človeka, zastavíme ho so slovami: „Nie, nie! Tak to nie je!“, a nenecháme ho vysvetliť, čo chce povedať. Toto bráni dialógu, toto je agresia. Skutočný dialóg si naopak vyžaduje chvíle ticha, v ktorých sa dá vnímať mimoriadny dar prítomnosti Boha v bratovi.

Drahí bratia a sestry, vedenie dialógu napomáha poľudšťovať vzťahy a prekonávať nedorozumenia. V našich rodinách je veľká potreba dialógu a ako by sa len omnoho ľahšie vyriešili problémy, keby by sme sa naučili vzájomne si načúvať! Tak je to vo vzťahu medzi manželom a manželkou a medzi rodičmi a deťmi. Koľko pomoci môže vzniknúť aj z dialógu medzi učiteľmi a ich žiakmi; alebo medzi vedúcimi a robotníkmi, pre objavenie priaznivejších pracovných požiadaviek.

Aj Cirkev žije dialógom s mužmi a ženami každých čias, aby porozumela potrebám, ktoré sú v srdci každej osoby a aby prispela k uskutočneniu spoločného dobra. Pomyslime na veľký dar stvorenia a na zodpovednosť, ktorú máme všetci, chrániť náš spoločný dom: dialóg na tak ústrednú tému je nevyhnutnou požiadavkou. Pomyslime na dialóg medzi náboženstvami, aby sme objavili hlbokú pravdu o ich poslaní uprostred ľudí a aby sme prispeli k budovaniu pokoja a siete úcty a bratstva (porov. Enc. Laudato si', 201).

Na záver, všetky formy dialógu sú výrazom veľkej požiadavky lásky Boha, ktorý ide všetkým v ústrety a do každého vkladá semienko svojej dobroty, aby mohol spolupracovať na jeho stvoriteľskom diele. Dialóg rúca múry rozdelení a nedorozumení; vytvára mosty komunikácie a nedovoľuje, aby sa niekto izoloval v uzavretí sa do svojho vlastného malého sveta.

Nezabudnite: viesť dialóg znamená počúvať, čo mi hovorí ten druhý a povedať s miernosťou to, čo si myslím ja. Ak sa to deje takto, potom v rodine, v susedstve, na pracovisku sa bude lepšie dariť. Ak však nenechám druhého, aby povedal všetko, čo má na srdci a začnem kričať – dnes sa toľko kričí – nedospeje tento náš vzájomný vzťah k dobrému, nedospeje k dobrému vzťahu medzi manželom a

manželkou, medzi rodičmi a deťmi. Počúvať, vysvetliť, s miernosťou, neštekáť na druhého, nekričať. Otvorené srdce.

Ježiš dobre poznal to, čo bolo v srdci Samaritánky, veľkej hriešnice; no neuprel jej možnosť vyjadriť sa, nechal ju dohovoriť až do konca, a kúsok po kúsku vstúpil do tajomstva jej života. Toto ponaučenie platí aj pre nás. Skrze dialóg môžeme dať rásť znameniam Božieho milosrdenstva, aby sa stali prostriedkami prijatia a úcty.

(Preklad: Slovenská redakcia VR)

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (26. októbra 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Pokračujeme v uvažovaní o telesných skutkoch milosrdenstva, ktoré nám Pán Ježiš Kristus odovzdal, aby sa naša viera uchovávala vždy živá a dynamická. Tieto skutky ukazujú, že kresťania nie sú unavení a leniví pri očakávaní konečného stretnutia s Pánom, ale každý deň mu idú v ústrety, rozpoznávajú jeho tvár v tvárach mnohých osôb prosiacich o pomoc.

Dnes sa pristavíme pri týchto Ježišových slovách: «Bol som pocestný a pritúlili ste ma; bol som nahý a priodeli ste ma» (Mt 25,35-36). V našich časoch je viac než aktuálna dobročinnosť týkajúca sa cudzincov. Ekonomická kríza, ozbrojené konflikty a klimatické zmeny nútia mnohé osoby emigrovať. Migrácie však nie sú novým fenoménom, ale patria k dejinám ľudstva. Myslieť si, že sú vlastné len našim časom je nedostatkom historickej pamäte.

Biblia nám ponúka mnoho konkrétnych príkladov migrácie. Stačí pomyslieť na Abraháma. Božie volanie ho núti zanechať svoju krajinu, aby šiel do inej: «Odíď zo svojej krajiny, od svojho príbuzenstva a zo svojho otcovského domu do krajiny, ktorú ti ukážem» (Gen 12,1). A tak to bolo aj s Izraelským ľudom, ktorý putoval z Egypta, kde bol otrokom, štyridsať rokov v púšti, až pokiaľ neprišiel do Bohom zasľúbenej zeme. Samotná Svätá rodina – Mária, Jozef a malý Ježiš – bola nútená emigrovať, aby unikla pred hrozbou Herodesa: «Jozef vstal, vzal za noci dieťa i jeho matku a odišiel do Egypta. Tam zostal až do Herodesovej smrti» (Mt 2, 14-15). Dejiny ľudstva sú dejinami migrácií: v žiadnych zemepisných šírkach neexistuje národ, ktorý by nepoznal migračný fenomén.

V priebehu storočí sme boli svedkami veľkých výrazov solidarity, aj keď nechýbali ani spoločenské napätia. Dnes žiaľ kontext ekonomickej krízy napomáha vzchádzaniu postojov uzavretosti a neprijatia. V niektorých častiach sveta vznikajú múry a bariéry. Niekedy sa zdá, že tichá dobročinnosť mnohých mužov a žien, ktorí sa rozličnými spôsobmi venujú pomoci a asistencii utečencom a migrantom, je zatienená hlukom iných, ktorí dávajú hlas inštinktívnemu egoizmu. Avšak uzavretosť nie je riešením, naopak, ťaží z nej kriminálne obchodovanie. Jedinou východiskovou cestou je cesta solidarity. Solidarita. Solidarita s migrantom, solidarita s cudzincom.

Úsilie kresťanov v tejto oblasti je dnes, tak ako aj v minulosti, urgentné. Len pri pohľade na minulé storočie, spomeňme úžasnú osobnosť Františky Cabriniovej, ktorá spolu so svojimi spoločníčkami venovala svoj život migrantom smerujúcim do Spojených štátov amerických. Aj dnes potrebujeme tieto svedectvá, aby sa mohlo milosrdenstvo dostať k mnohým núdznym. Ide o úsilie zapájajúce všetkých bez výnimky. Diecézy, farnosti, inštitúty zasväteného života, združenia a hnutia, ako aj jednotliví kresťania, všetci sme povolaní prijať bratov a sestry utekajúcich pred vojnou, hladom, násilím a neľudskými podmienkami života. Všetci spolu sme jednou veľkou podpornou silou pre tých, čo stratili vlasť, rodinu, prácu a dôstojnosť.

Pred niekoľkými dňami sa v meste udiala drobná príhoda. Bol tu istý utečenec, ktorý hľadal cestu a jedna pani sa k nemu priblížila a povedala mu: „Hľadáte niečo?“ Ten utečenec bol bez topánok. On jej na to: „Chcel by som ísť do Baziliky sv. Petra prejsť Svätou bránou“. Pani si pomyslela: „Veď

nemá topánky, ako budeme kráčať?“ A zavolala taxík. Ten migrant, ten utečenec však zapáchal a vodič taxíka takmer nechcel aby nastúpil, no napokon privolil. A pani si sadla vedľa neho. Cestou sem trvajúcou asi desať minút, sa ho spýtala na jeho príbeh ako utečenca a migranta. Tento muž rozpovedal svoj príbeh plný bolesti, vojny, hladu, ako aj to, prečo utiekol zo svojej vlasti, aby prišiel sem. Keď dorazili, pani otvorí svoju tašku, aby taxikárovi zaplatila a taxikár, muž, šofér, ktorý na začiatku nechcel, aby tento migrant nastúpil, lebo zapáchal, panej povedal: „Nie pani, som to ja, čo mám zaplatiť Vám, lebo vďaka Vám som si vypočul príbeh, ktorý zmenil moje srdce.“ Táto pani vedela čo je to bolesť migranta, lebo v jej žilách koluje arménska krv a ona tiež pozná utrpenie svojho ľudu. Keď konáme podobnú vec, na začiatku to odmietame, lebo nám to spôsobuje trochu nepohodlia – „veď zapácha...“. No nakoniec nám príbeh prevonia dušu a zmení nás. Pomyslite na tento príbeh a myslime na to, čo môžeme urobiť pre utečencov.

Ďalšou vecou je tu „zaodiť nahého“: čo to môže znamenať, ak nie prinavrátiť dôstojnosti tomu, kto ju stratil? Istotne, dávajúc odev tomu, komu chýba; avšak pomyslime aj na ženy – obeť obchodovania s ľuďmi uvrhnuté na ulice či na iné, premnohé spôsoby využívania ľudského tela ako tovaru, a to dokonca aj tela maloletých. A rovnako aj nemať prácu, dom, spravodlivú mzdu – to je jedna forma nahoty –, či byť diskriminovaní kvôli rase, viere – všetko sú to formy „nahoty“, voči ktorým sme ako kresťania povolaní byť pozornými, bdelymi a pripravenými konať.

Drahí bratia a sestry, neupadnime do pasce uzavtárať sa do seba samých, byť ľahostajnými k potrebám bratov a strachovať sa len o naše záujmy. Práve v tej miere, v akej sa otvárame iným, sa život stáva plodným, spoločnosť znovunadobúda pokoj a osoby znovuzískavajú ich plnú dôstojnosť. A nezabudnite na tú pani, nezabudnite na toho migranta, čo zapáchal a nezabudnite na šoféra, ktorému migrant zmenil dušu. Ďakujem.

(Preklad: Slovenská redakcia VR)

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (9. novembra 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Ježišov život, predovšetkým počas troch rokov jeho verejného pôsobenia, bol neustálym stretávaním sa s ľuďmi. Medzi nimi mali osobitné miesto chorí. Koľké stránky evanjelií rozprávajú o týchto stretnutiach! Ochrnutý, slepý, malomocný, posadnutý zlým duchom, epileptik a nespočetné množstvo chorých každého druhu... Ježiš sa každému z nich stal blízkym a uzdravil ich svojou prítomnosťou a mocou svojej uzdravujúcej sily. Medzi skutkami milosrdenstva teda nemôže chýbať navštevovanie a pomoc chorým.

K tomuto môžeme pripojiť aj skutok byť nablízku osobám, ktoré sa nachádzajú vo väzení. V skutku, ako chorí, tak aj väzni žijú v podmienkach, ktoré obmedzujú ich slobodu. A práve vtedy, keď nám (sloboda) chýba si uvedomujeme, aká je vzácna! Ježiš nám daroval možnosť byť slobodnými aj napriek limitom vyplývajúcim z choroby a obmedzení. Ponúka nám slobodu pochádzajúcu zo stretnutia s ním a z nového zmyslu, ktorý toto stretnutie prináša do našej osobnej situácie.

Prostredníctvom týchto skutkov milosrdenstva nás Pán pozýva ku gestu veľkej ľudskosti: k spoluúčasti. Pamätajme na toto slovo: spoluúčasť. Ten, kto je chorý, sa často cíti osamelo. Nemôžeme ukryť, že osobitne v našich časoch, práve v chorobe najhlbšie zakúšame osamelosť, ktorá prechádza veľkou časťou života. Návšteva môže pomôcť chorej osobe cítiť sa menej osamelou a trochu spoločnosti je vynikajúcim liekom! Úsmev, pohladenie, stisk ruky sú jednoduché gestá, avšak veľmi dôležité pre toho, kto sa cíti byť ponechaný sám na seba. Koľko ľudí sa venuje navštevovaniu chorých v nemocniciach či v ich domoch! Je to nezaplatiteľný dobrovoľnícky čin. Keď sa koná v mene Pána, stáva sa tiež veľavravným a účinným výrazom milosrdenstva. Nenechajme choré osoby osamote! Nebráňme im nachádzať úľavu a my sami budeme obohatení blízkosťou tým, čo trpia. Nemocnice sú skutočnými „katedrálami bolesti“, kde sa však zviditeľňuje aj sila lásky k blížnemu, ktorá poskytuje oporu a spolucíti.

Rovnako myslím aj na tých, ktorí sú uzavretí vo väzení. Ježiš nezabudol ani na nich. Zaradením navštevovania väzňov medzi skutky milosrdenstva nás chcel pozvať predovšetkým k tomu, aby sme nikomu neboli sudcami. Iste, ak je niekto vo väzení, je tam preto, že pochybil, nerešpektoval zákon a občianske spolužitie. Preto si vo väzení odpykáva svoj trest. Avšak akúkoľvek vec by väzeň vykonal, aj tak zostane milovaný Bohom. Kto môže vstúpiť do vnútra jeho svedomia, aby porozumel tomu, čo prežíva? Kto môže pochopiť jeho bolesť a výčitky svedomia? Je príliš jednoduché umývať si ruky tvrdiac, že schybil. Kresťan je skôr povolaný ujať sa ho, aby ten, kto schybil, pochopil zlo, ktoré spôsobil a vstúpil do seba. Chýbajúca sloboda je pre ľudskú bytosť bez pochyb jednou z najväčších obmedzení. Ak sa k nej pridá úpadok z dôvodu podmienok často chýbajúcej ľudskosti, v ktorých sa tieto osoby ocitnú žiť, vtedy je to skutočne prípad, v ktorom sa kresťan cíti byť provokovaný urobiť všetko pre to, aby im prinavrátil dôstojnosť.

Navštevovať osoby vo väzení je skutkom milosrdenstva, ktorý predovšetkým dnes nadobúda osobitnú hodnotu kvôli rozličným formám justičného legalizmu [tal. orig. „giustizialismo“], ktorému sme podriadení. Nech teda nikto na nikoho neukazuje prstom. Všetci sa naopak stávajme

prostriedkami milosrdenstva, s postojmi vzájomnej spoluúčasti a úcty. Často myslím na väzňov... naozaj často, nosím ich v srdci. Kladiem si otázku, čo ich doviedlo k páchaniu zločinov a ako mohli podľahnúť rozličným formám zla. A predsa, spolu s týmito myšlienkami cítim, že oni všetci veľmi potrebujú blízkosť a nehu, lebo Božie milosrdenstvo koná divy. Koľké slzy som videl stekať po líkach väzňov, ktorí možno nikdy vo svojom živote neplakali; a to len preto, že sa cítili byť prijatými a milovanými.

A nezabúdajme, že aj Ježiš a apoštoli zažili skúsenosť väzenia. V rozprávaní o Pánovom utrpení poznáme útrapy, ktorým bol Pán podrobený: bol zajatý, odvečený ako nejaký zločinec, vysmievaný, bičovaný, korunovaný trním... on, jediný Nevinný! A aj svätý Peter a svätý Pavol boli vo väzení (porov. Sk 12,5; Flp 1,12-17). V minulú nedeľu – ktorá bola nedeľou Jubilea väzňov – ma popoludní prišla navštíviť skupinka väzňov z Padovy. Spýtal som sa ich, čo budú robiť v nasledujúci deň, predtým ako sa vrátia do Padovy. Povedali mi: „Pôjdeme do Mamertínskej väznice, aby sme sa podelili o skúsenosť svätého Pavla“. Je to pekné, dobre mi padlo počuť to. Títo väzni chceli navštíviť uväzneného Pavla. Je to pekné, a dobre mi to padlo.

A aj tam, vo väzení, sa [svätí Peter a Pavol] modlili a evanjelizovali. Dojemná je stat' Skutkov apoštolov, ktorá rozpráva o Pavlovom väznení: cítil sa osamelý a túžil, aby ho niekto z priateľov navštívil (porov. 2 Tim 4,9-15). Cítil osamelosť, lebo veľká väčšina ho ponechala samého... veľký Pavol.

Tieto skutky milosrdenstva, ako vidíme, sú starodávne, a predsa vždy aktuálne. Ježiš zanechal to, čo robil, aby šiel navštíviť Petrovu svokru; starodávny skutok lásky k blížnemu. Ježiš ho vykonal. Neupadnime do ľahostajnosti, ale staňme sa nástrojmi Božieho milosrdenstva. My všetci môžeme byť nástrojmi Božieho milosrdenstva, a toto prospeje viac nám, než druhým, lebo milosrdenstvo prechádza cez gesto, slovo, návštevu, a toto milosrdenstvo je činom na obnovenie radosti a dôstojnosti u toho, kto ju stratil.

(Preklad: Slovenská redakcia VR)

Pápežova jubilejná audiencia o roku milosrdenstva (12. novembra 2016)

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Pri tejto poslednej sobotnej jubilejnej audiencii by som chcel predstaviť jeden dôležitý aspekt milosrdenstva: začlenenie. Boh vo svojom pláne lásky nechce nikoho vylúčiť, ale chce začleniť všetkých. Napríklad, prostredníctvom krstu nás robí svojimi deťmi v Kristovi, členmi jeho tela, ktorým je Cirkev. A my kresťania sme pozvaní použiť to isté kritérium: milosrdenstvo je ten spôsob konania, ten štýl, s ktorým sa snažíme začleniť do nášho života druhých, vyhýbajúc sa uzatváraniu do seba samých a do našich egoistických istôt.

V úryvku z Matúšovho evanjelia, ktorý sme si práve vypočuli, Ježiš vyslovuje jedno skutočne univerzálne pozvanie: «Podďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním» (11,28). Nikto nie je vylúčený z tohto apelu, lebo Ježišovou misiou je zjaviť každému človeku Otcovu lásku. Je na nás otvoriť srdce, dôverovať Ježišovi a prijať toto posolstvo lásky, ktoré nám dáva vstúpiť do tajomstva spásy.

Tento aspekt milosrdenstva, začlenenie, sa prejavuje v roztváraní náručia, aby sme prijímali bez vylučovania; bez klasifikovania ostatných na základe spoločenskej pozície, jazyka, rasy, kultúry, náboženstva: pred nami stojí jedine osoba, ktorú treba milovať tak, ako ju miluje Boh. Ten, koho stretávam na pracovisku či v susedstve, je osobou, ktorú treba milovať tak ako miluje Boh. „Ale tento je z tej a tej krajiny, odlišnej, takého náboženstva, odlišného...“ – Je to človek, ktorého Boh miluje, a ja ho musím milovať. Toto znamená začleňovať a toto je začlenenie.

Koľko unavených a preťažených ľudí stretávame aj dnes! Na ulici, na úradoch, v lekárskech ambulanciách... Ježišov pohľad sa upiera na každú z tých tvárí, aj prostredníctvom našich očí. A naše srdce, aké je? Je milosrdné? A náš spôsob myslenia a konania? Je začleňujúci? Evanjelium nás volá rozpoznať v dejinách ľudstva obraz jedného veľkého diela začleňovania, ktoré, plne rešpektujúc slobodu každej osoby, každého spoločenstva, každého národa, volá všetkých formovať jednu rodinu bratov a sestier, v spravodlivosti, v solidarite a v pokoji, a byť súčasťou Cirkvi, ktorá je Kristovým telom.

Aké pravdivé sú slová Ježiša, ktorý pozýva tých, čo sú unavení a preťažení prísť k nemu, aby našli odpočinok! Jeho roztvorené náručie na kríži ukazuje, že nikto nie je vylúčený z jeho lásky a z jeho milosrdenstva. Nikto nie je vylúčený z jeho lásky a z jeho milosrdenstva, ani ten najväčší hriešnik: nikto! Všetci sme začlenení do jeho lásky a milosrdenstva.

Tým najbezprostrednejším prejavom, vďaka ktorému sa cítime byť prijatí a včlenení do neho, je prejav jeho odpustenia. Všetci potrebujeme, aby nám Boh odpustil. A všetci potrebujeme stretnúť bratov a sestry, ktorí by nám pomohli ísť za Ježišom, otvoriť sa jeho daru, ktorý nám daroval na kríži. Neprekážajme si navzájom! Nikoho nevyklúčujme! Naopak, s pokorou a jednoduchosťou sa stávajme nástrojmi začleňujúceho Otcovho milosrdenstva. Otcovo začleňujúce milosrdenstvo - je to tak.

Svätá Matka Cirkev vo svete rozširuje veľké objatie Krista, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych. Aj toto námestie so svojou kolonádou vyjadruje toto objatie. Nechajme sa zapojiť do tohto pohybu začleňovania iných, aby sme boli svedkami milosrdenstva, s ktorým Boh prijal a prijíma každého z nás.“

(Preklad: Slovenská redakcia VR)

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (16. novembra 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnešnú katechézu venujeme jednému skutku milosrdenstva, ktorý všetci veľmi dobre poznáme, ale ktorý možno neuvádzame do praxe tak, ako by sme mali: trpezlivo znášať nepríjemné osoby. A tie jestvujú, nie je tak? Všetci sme veľmi dobrí v identifikovaní toho, kto je nám na obtiaž: stáva sa to, keď niekoho stretne na ulici, či keď príde nejaký telefonát... Rýchlo si pomyslíme: „Ako dlho budem musieť počúvať sťažnosti, klebety, žiadosti či vystatovania tejto osoby?“ Niekedy sa stáva že nepríjemnou osobou je niekto v našej blízkosti, spomedzi tých najbližších, aj medzi rodinnými príslušníkmi je vždy niekto taký; nechýbajú ani na pracovisku; ba nie sme bez nich ani vo voľnom čase. Čo musíme robiť s nepríjemnými osobami? Veď aj my sme mnohokrát nepríjemní k druhým, no nie? Aj my... Prečo bol medzi skutky milosrdenstva začlenený aj tento skutok – trpezlivo znášať nepríjemné osoby?

V Biblii vidíme, že sám Boh musí použiť milosrdenstvo, aby znášal sťažnosti svojho ľudu. Napríklad v Knihe Exodus sa ľud javí ako skutočne neznesiteľný: najprv narieka, lebo je otrokom v Egypte a Boh ho oslobodzuje; potom sa v púšti sťažuje, lebo niet jedla (porov. 16,3) a Boh posiela prepelice a mannu (porov. 16,13-16), avšak aj napriek tomuto sťažnosti neprestávajú. Mojžiš bol prostredníkom medzi Bohom a ľudom, a aj on sa niekedy javil ako nepríjemný pre Pána. Avšak Boh mal trpezlivosť a tak Mojžiša a ľud naučil aj tomuto nevyhnutnému rozmeru viery.

Spontánne tu teda vyvstáva prvá otázka: spytujeme si niekedy svedomie, aby sme videli či sa aj my niekedy môžeme druhým javiť ako nepríjemní? Je ľahké ukazovať prstom na chyby a nedostatky iných, avšak musíme sa naučiť byť v koži toho druhého.

Hľadme predovšetkým na Ježiša: koľkú trpezlivosť musel mať počas troch rokov svojho verejného života! Raz, kým bol na ceste s učeníkmi, ho pristavila matka Jakuba a Jána, hovoriac: «Povedz, aby títo moji dvaja synovia sedeli v tvojom kráľovstve jeden po tvojej pravici a druhý po ľavici» (Mt 20,21). Veru, mama lobovala za svojich synov, či nie? To bola mama... Aj z tejto situácie si Ježiš berie podnet, aby podal zásadnú náuku: jeho kráľovstvo nie je kráľovstvom moci, nie je kráľovstvom slávy ako pri pozemských kráľovstvách, ale je kráľovstvom služby a darovania druhým. Ježiš učí ísť vždy k podstate a hľadiet ďalej, aby sme so zodpovednosťou prijali vlastné poslanie.

Tu by sme mohli vidieť odvolanie sa na ďalšie dva skutky duchovného milosrdenstva: napomínať hriešnikov a učiť nevedomých. Pomyslíme koľko námahy nás to môže stáť, keď pomáhame človeku rásť vo viere a v živote. Myslím napríklad na katechétoch – medzi ktorými sú mnohé mamy a mnohé rehoľníčky –, ktorí venujú čas vyučovaniu detí a mládeže základným prvkom viery. Koľko námahy – predovšetkým vtedy, keď by deti dali radšej prednosť hre než počúvaniu katechizmu!

Sprevádzať pri hľadaní podstaty je pekné a dôležité, lebo nám to pomáha deliť sa o radosť zo zakusovania zmyslu života. Častokrát sa nám stáva, že stretne osoby, ktoré sa pristavujú pri povrchných, prchavých a banálnych veciach; niekedy preto, že nestretli nikoho, kto by ich stimuloval hľadať niečo iné, cenit si skutočné poklady. Učiť druhých hľadiet na podstatu je rozhodujúcou

pomocou, osobitne v dobe ako tá naša, ktorá, zdá sa, stratila orientáciu a pachtí sa za chvíľkovými uspokojeniami.

Učiť druhých odhaľovať, čo od nás chce Pán a ako na to môžeme odpovedať znamená uvádzať ich na cestu rastu vo vlastnom povolání, na cestu skutočnej radosti. Tak Ježišove slová adresované matke Jakuba a Jána a potom aj celej skupine učeníkov ukazujú cestu, aby sme sa vyhli upadnutiu do závisti, ambícií, pochlebovania – pokušení, ktoré vždy číhajú aj na nás kresťanov.

Nevyhnutnosť podávať radu, napomínať a vyučovať nás nesmie viesť k pocitu nadradenosti nad druhými, ale predovšetkým nás to zaväzuje vstúpiť do seba, aby sme preverili, či žijeme v súlade s tým, čo žiadame od druhých. Nezabúdajme na Ježišove sková: «Prečo vidíš smietku v oku svojho brata, a vo vlastnom oku brvno nezbadáš?» (Lk 6,41). Duch Svätý nech nám pomáha byť trpezlivými v znášaní druhých a pokornými a jednoduchými pri podávaní rád. Ďakujem.

(Preklad: Slovenská redakcia VR)

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (23. novembra 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Po ukončení Jubilea sa dnes vraciame k bežnému chodu, no zostávajú nám ešte niektoré úvahy o skutkoch milosrdenstva, a tak v nich pokračujeme.

Zamyslenie nad duchovnými skutkami milosrdenstva sa dnes týka dvoch činností, ktoré sú vzájomne silne prepojené: dobre radiť pochybujúcim a vyučovať nevedomých, čiže tých, ktorí sú neznalí, nie je tak? Slovo nevedomý (tal. ignorante) je príliš silné, pravda? Myslia sa tým však osoby, ktoré niečo nevedia a ktoré treba vyučovať. Sú to skutky, ktoré je možné praktizovať jednak v jednoduchom rozmere, rodinným a pre všetkých prínosným spôsobom, ale rovnako – a to sa týka zvlášť toho druhého skutku, vyučovania – aj na úrovni viac inštitucionálnej a organizovanej. Pomyslime napríklad na to, koľko detí ešte trpí negramotnosťou: nedá sa to pochopiť, že vo svete, kde technický a vedecký pokrok dosiahol takú výšku, existujú negramotné deti. Toto je nepochopiteľné, je to nespravodlivosť. Koľko detí trpí nedostatkom vzdelania. Je to stav veľkej nespravodlivosti, ktorá podlamuje samotnú dôstojnosť osoby. Bez vzdelania sa potom ľahko stávame obeťou vykorisťovania a rozličných foriem sociálnych ťažkostí.

Cirkev v priebehu storočí vnímala nevyhnutnosť angažovať sa v oblasti vzdelávania, lebo jej evanjelizačná misia v sebe zahŕňa úsilie prinavrátiť dôstojnosť tým najchudobnejším. Od prvého príkladu „školy“ založenej práve tu v Ríme sv. Justínom v druhom storočí, aby kresťania lepšie poznali Sväté písmo, až po sv. Jozefa Kalazanského, ktorý otvoril prvé bezplatné ľudové školy v Európe, máme dlhý zoznam svätcov a svätíc, ktorí v rozličných epochách priniesli vzdelanie tým najviac znevýhodneným osobám, vediac, že touto cestou by mohli prekonať biedu a diskrimináciu. Koľko kresťanov, laikov, zasvätených bratov a sestier či kňazov dalo do vyučovania, do vzdelávania detí a mládeže vlastný život. Toto je veľká vec! Pozývam vás vzdať im hold jedným veľkým aplauzom! [potlesk] Títo priekopníci vzdelávania porozumeli do hĺbky skutku milosrdenstva a urobili z neho štýl života až do tej miery, že zmenili samotnú spoločnosť. Prácou v jednoduchosti a prostredníctvom zopár inštitúcií dokázali prinavrátiť dôstojnosť mnohým osobám! A vzdelanie, ktoré odovzdávali bolo často zamerané aj na prácu. Pomyslime len na Dona Bosca, na svätého Jána Bosca! [aplauz] Azda sú tu saleziáni, je to tak? Pomyslime na Dona Bosca, ktorý mladých z ulice prostredníctvom oratória a potom aj škôl a dielni pripravoval na zamestnanie... Takto vzniklo mnoho a rozličných odborných škôl, ktoré uschopňovali k práci, zatiaľ čo zároveň vychovávali aj k ľudským a kresťanským hodnotám. Vzdelávanie je teda skutočne osobitnou formou evanjelizácie.

Čím viac vzrastá vzdelanosť, tým viac ľudí nadobúda istoty a povedomie, ktoré v živote všetci potrebujeme. Dobré vzdelávanie nás učí kritickej metóde, ktorá zahŕňa aj istý druh pochybnosti, potrebný k tomu, aby sme si kládli otázky a overovali si dosiahnuté výsledky, s ohľadom na väčšie poznanie. Avšak skutok milosrdenstva „dobré radiť pochybujúcim“ sa netýka tohto typu pochybovania. Prejaviť milosrdenstvo voči pochybujúcim je naopak rovnocenné mierneniu tej bolesti a toho utrpenia, ktoré pochádzajú zo strachu a z úzkosti, ktoré sú následkami pochybností. Je to preto skutok opravdivej lásky, s ktorým chceme podporiť osobu v slabosti spôsobenej neistotou.

Myslím, že niekto by mi mohol položiť otázku: „Otče, ja mám však mnoho pochybností vo viere, čo mám robiť? Vy nikdy nemáte pochybnosti?“ - Ach, mám ich mnoho! ... Istotne, v niektorých momentoch máme pochybnosti všetci. Neistoty týkajúce sa viery, v pozitívnom zmysle, sú znamením, že chceme lepšie a hlbšie poznať Boha, Ježiša, tajomstvo jeho lásky voči nám. – „Nuž, mám takú a takú pochybnosť: hľadám, študujem, obzerám sa po rade a vypytujem sa, ako konať...“ Toto sú tie pochybnosti, ktoré dávajú rásť... Je to teda dobre, že si kladieme otázky ohľadom našej viery, lebo týmto spôsobom nás to núti prehľbovať si ju. Pochybnosti však treba aj prekonávať. K tomuto je potrebné počúvať Božie slovo a porozumieť tomu, čo nás učí. Jednou dôležitou cestou, ktorá v tomto veľmi pomáha je katechéza, vďaka ktorej sa k nám dostáva ohlasovanie viery v konkrétnosti osobného a komunitného života. Je tu zároveň aj ďalšia rovnako dôležitá cesta – žiť vieru v čo najväčšej možnej miere. Nerobme z viery akúsi abstraktnú teóriu, kde sa množia pochybnosti. Robme naopak vieru naším životom. Snažme sa ju uskutočňovať v službe bratom, osobitne tým najnúdznejším. A takto sa mnohé pochybnosti vytrácajú, lebo cítime Božiu prítomnosť a pravdivosť evanjelia v láske, ktorá bez našej zásluhy prebýva v nás a delíme sa s ňou s ostatnými.

Ako môžeme vidieť, drahí bratia a sestry, ani tieto dva skutky milosrdenstva nie sú vzdialené od nášho života. Každý z nás sa môže usilovať ich žiť, aby uviedol do praxe Pánovo slovo, keď hovorí, že tajomstvo Božej lásky nebolo zjavené múdrom a rozumným, ale maličkým (porov. Lk,10,21; Mt 11,25-26). Teda tým najhlbším učením, ktoré sme povolaní odovzdať druhým a tou najpevnejšou istotou ako sa dostať von z pochybností je Božia láska, ktorou sme boli milovaní (porov. 1 Jn 4,10). Jedna veľká, nezištná láska, darovaná navždy. Boh vo svojej láske nikdy nerobí krok späť, nikdy! Ide vždy vpred a čaká; darúva nám navždy svoju lásku, za ktorú musíme pociťovať veľkú zodpovednosť, aby sme boli jej svedkami ponúkajúc milosrdenstvo našim bratom. Ďakujem.

(Preklad: Slovenská redakcia VR) -zk, jb-

Pápežova audiencia o roku milosrdenstva (30. novembra 2016)

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnešnou katechézou uzatvárame cyklus venovaný milosrdenstvu. Milosrdenstvo však musí pokračovať! Katechézy končia. Ďakujeme Pánovi za všetko toto a uchovávajme si to v srdci ako útechu a posilu.

Posledný skutok duchovného milosrdenstva požaduje modliť sa za živých a mŕtvych. Môžeme k nemu pripojiť aj posledný skutok telesného milosrdenstva, ktorý pozýva mŕtvych pochovávať. Táto posledná požiadavka sa môže zdať zvláštna; no naopak, v niektorých oblastiach sveta zmietaných vojnou, s bombardovaním, ktoré deň i noc zasieva strach a bezbranné obeť, je tento skutok smutne aktuálny.

Biblia má v tomto ohľade krásny príklad: starého Tobiho, ktorý riskujúc vlastný život pochovával mŕtvych aj napriek kráľovmu zákazu (porov. Tob 1,17-19;2,2-4). Aj dnes sú tu tí, čo riskujú život, aby pochovali úbohé obeť vojen. Tento skutok telesného milosrdenstva teda nie je vzdialený našej každodennej existencii. A pomáha nám myslieť na to, čo sa odohráva na Veľký piatok, keď Panna Mária s Jánom a niektorými ženami stáli pod Ježišovým krížom. Po jeho smrti prišiel Jozef z Arimatey, zámožný človek, člen veľrady, ktorý sa však stal Ježišovým učeníkom a ponúkol mu svoj nový hrob vytesaný do skaly. Osobne šiel za Pilátom a prosil o Ježišove telo: jeden skutočný skutok milosrdenstva vykonaný s veľkou odvahou (porov. Mt 27,57-60)!

Pre kresťanov je pochovávanie skutkom súcitnej úctivosti, ale aj skutkom veľkej viery. Do hrobu vkladáme telo našich drahých – s nádejou v ich vzkriesenie (porov. 1 Kor 15,1-34). Toto je obrad, ktorý v ľuďoch veľmi silne pretrváva a je veľmi precitovaný, a ktorý nachádza osobitné odozvy v tomto mesiaci novembri venovanom zvlášť spomienke na zosnulých a modlitbe za nich.

Modliť sa za zosnulých je predovšetkým znamením uznania za svedectvo, ktoré nám zanechali a za dobro, ktoré vykonali. Je poďakovaním sa Pánovi za to, že nám ich daroval a za ich lásku a priateľstvo. Cirkev sa za zosnulých modlí osobitným spôsobom počas svätej omše. Kňaz hovorí: «Pamätaj, Otče, i na svojich služobníkoch a služobniciach, ktorí nás predišli do večnosti so znakom viery a spia spánkom pokoja. Prosíme ťa, Otče, daruj im a všetkým v Kristu odpočívajúcim prebývať vo vlasti blaha, svetla a pokoja» (Rímsky kánon).

Jednoduchá, účinná spomienka, plná významu, lebo našich drahých zveruje milosrdenstvu Boha. S kresťanskou nádejou sa modlíme, aby s ním boli v raji, v očakávaní spoločného stretnutia v tom tajomstve lásky, ktoré nechápeme, avšak o ktorom vieme, že je pravdivé, lebo je prísľubom, ktorý dal Ježiš. Všetci vstaneme z mŕtvych a všetci budeme navždy s ním, s Ježišom.

Spomienka na verných zosnulých nám nemôže dať zabudnúť ani modliť sa za živých, ktorí spoločne s nami každý deň čelia skúškam života. Nevyhnutnosť tejto modlitby je ešte viac zreteľná, ak ju postavíme do svetla vyznania viery, ktoré hovorí: «Verím v spoločenstvo svätých». Je to tajomstvo vyjadrujúce krásu milosrdenstva, ktoré nám zjavil Ježiš. Spoločenstvo svätých nám ukazuje, že všetci

sme ponorení do života Boha a žijeme v jeho láske. Všetci, živí aj mŕtvi, sme v spoločenstve, to jest všetci sme zjednotení, nie je tak? V jednote, zjednotení v spoločenstve tých, čo prijali krst a tých, čo sa živili Kristovým telom a patria do veľkej Božej rodiny. Všetci sme jedna rodina, sme spojení. A preto sa za seba navzájom modlíme.

Koľko len existuje rozličných spôsobov modlitby za našich blízkych! Všetky sú platné a milé Bohu, ak vychádzajú zo srdca. Osobitne myslím na mamy a otcov, ktorí žehnajú svoje deti ráno a večer. Ešte stále v niektorých rodinách existuje tento zvyk. Požehnať dieťa je modlitbou. Myslím na modlitbu za choré osoby, keď ich ideme navštíviť a modlíme sa za nich; na tichý príhovor, niekedy aj so slzami, v mnohých ťažkých situáciách, nie je tak? Modliť sa za tú a tú ťažkú situáciu.

Včera prišiel na svätú omšu do Domu sv. Marty jeden skvelý človek, podnikateľ. Musel však zavrieť svoju továreň, lebo to už ďalej nešlo. A ten muž plakal, mladý muž plakal a hovoril: „Necítim sa na to ponechať bez práce viac než päťdesiat rodín. Mohol by som vyhlásiť bankrot podniku – ja pôjdem domov s mojimi peniazmi, ale moje srdce bude po celý život v slzách kvôli tým päťdesiatim rodinám“. To je skvelý kresťan! On sa modlí skutkami, modlí sa: prišiel na omšu modliť sa, aby mu Pán ukázal východisko, nielen pre neho, on ho mal: bankrot. Nie, nie pre neho: pre päťdesiat rodín. Toto je muž, ktorý sa vie modliť, so srdcom a prostredníctvom skutkov, vie sa modliť za blížneho. Je to ťažká situácia. Nehľadať zľahčené východisko: „nech sa nejako zariadia“ – tak nie. Toto je kresťan. Veľmi dobre mi padlo počúvať ho, veľmi dobre. Kiež by ich bolo takých mnoho – dnes, v tejto chvíli, keď mnoho ľudí trpí nedostatkom práce.

Myslím však aj na vd'akyvzdanie za nejakú dobrú správu, ktorá sa týka priateľa, člena rodiny, kolegu...: „Vďaka ti, Pane, za túto peknú vec!“ – aj to je modlitba za druhých. Ďakovanie Pánovi, keď veci idú dobre. Niekedy, ako hovorí sv. Pavol, «nevieme ani to, za čo sa máme modliť, ako treba; a sám Duch sa prihovára za nás nevysloviteľnými vzdychmi» (Rim 8,26). Je to Duch Svätý, ktorý sa modlí v nás. Otvorme teda naše srdce takým spôsobom, aby Duch Svätý, skúmajúci túžby, ktoré sú v najhlbšom vnútri, ich mohol očistiť a priviesť k naplneniu. Akokoľvek, pre nás i pre druhých, vždy prosme, aby sa stala Božia vôľa, tak ako v Otčenáši, lebo jeho vôľa je istotne tým najväčším dobrom, dobrom Otca, ktorý nás nikdy neopúšťa. Modlime sa a dovoľme Duchu Svätému, aby sa v nás modlil. A toto je v živote nádherné: modliť sa vzdávajúc Bohu vďaku, chváliac ho, prosiac o niečo, plačúc, keď je tu nejaká ťažkosť, tak ako ten muž. Množstvo vecí. Avšak vždy so srdcom otvoreným voči Duchu Svätému, aby sa modlil v nás, s nami a za nás.

Uzatvárajúc tieto katechézy o milosrdenstve, usilujme sa modliť jedni za druhých, aby sa skutky telesného a duchovného milosrdenstva stávali čoraz viac štýlom nášho života. Katechézy, ako som povedal na začiatku, tu končia. Prešli sme trasou štrnástich skutkov milosrdenstva, avšak milosrdenstvo pokračuje a musíme ho praktizovať týmito štrnástimi spôsobmi. Ďakujem.

(Preklad: Slovenská redakcia VR)

MISERICORDIA ET MISERA

FRANTIŠEK

tým, čo budú čítať tento apoštolský list

milosrdenstvo a pokoj

Misericordia et misera sú dve slová, ktoré sv. Augustín používa, keď hovorí o stretnutí Ježiša a cudzoložnice (porov. Jn 8, 1 – 11). Na priblíženie tajomstva Božej lásky, ktorá vychádza hriešnikovi v ústrety, nevedel nájsť krajšie a vhodnejšie vyjadrenie ako toto: „Ostali iba tí dvaja: biedna a milosrdenstvo“ (In Joh 33, 5). Koľko Božieho súcitu a Božej spravodlivosti je v tomto rozprávaní! Augustínovo učenie nám osvetlí záver mimoriadneho Svätého roku milosrdenstva, pričom naznačí cestu, ktorou sme pozvaní kráčať v budúcnosti.

1. Tento text z Jánovho evanjelia sa plným právom môže považovať za obraz toho, čo sme slávili počas svätého roku, obdobia bohatého na milosrdenstvo, ktoré od nás požaduje, aby sme ho v našich spoločenstvách slávili a prežívali stále. Milosrdenstvo totiž nemôže byť len akousi vsuvkou v živote Cirkvi, ale predstavuje samotnú jej existenciu, ktorá zjavuje najhlbšiu pravdu evanjelia a umožňuje sa jej dotýkať. Všetko sa zjavuje v milosrdenstve; všetko sa vyrieši v milosrdnej Otcovej láske.

Ježiš sa stretol s istou ženou. Ona, cudzoložnica a podľa Zákona odsúdená na trest ukameňovaním; on, ktorý svojím hlásaním a úplným sebaobetovaním, ktoré ho doviedlo až na kríž, znovu priviedol Mojžišov zákon k jeho pravému pôvodnému zmyslu. V jeho centre nie je zákon a právna spravodlivosť, ale Božia láska, ktorá dokáže čítať v srdci každého človeka a porozumieť jeho najskrytejšej túžbe; láska, ktorá má mať prednosť pred všetkým. V tomto evanjeliom rozprávaní sa však nestretáva abstraktný hriech a abstraktný súd, ale hriešnica a Spasiteľ. Ježiš sa pozrel tej žene do očí a čítal v jej srdci: našiel tam túžbu po pochopení, odpustení a oslobodení. Bieda hriechu bola zahalená do milosrdenstva lásky. Nie je tu nijaký súd z Ježišovej strany, ktorý by nebol poznačený zľutovaním a súcitom so situáciou hriešnice. Tým, ktorí ju chceli súdiť a odsúdiť na smrť, Ježiš odpovedá dlhým tichom, v ktorom necháva zaznieť Boží hlas tak vo svedomí ženy, ako aj jej žalobcov. Tí pustili kamene z rúk na zem a jeden po druhom sa vytratil (porov. Jn 8, 9). A po chvíli ticha Ježiš hovorí: „Žena, kde sú? Nik ťa neodsúdil? [...] „Ani ja ťa neodsudzujem. Chod' a už nehreš!“ (Jn 8, 10 – 11). Tým jej pomohol hľadiť do budúcnosti s nádejou a pripravil ju, aby dokázala uviesť do pohybu svoj život; ak bude chcieť, od tej chvíle bude môcť „kráčať v láske“ (porov. Ef 5, 2). Keď sme už raz boli zahalení milosrdenstvom, ak aj v nás pretrváva slabosť voči hriechu, je prevýšená láskou, ktorá umožňuje hľadiť dopredu a žiť inak.

2. Ježiš to jasne vysvetlil inom mieste: keď ho farizej pozval k sebe na obed a pristúpila k nemu istá žena, ktorú všetci poznali ako hriešnicu (porov. Lk 7, 36 – 50). Natierala mu nohy voňavým olejom, máčala mu ich slzami a utierala svojimi vlasmi (porov. v. 37 – 38). Na pohoršenú reakciu farizeja Ježiš odpovedá: „Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo veľmi miluje. Komu sa menej odpúšťa, menej miluje“ (v. 47).

Odpustenie je najviditeľnejším znakom Otcovej lásky, ktorú chcel Ježiš zjavovať celým svojím životom. Neexistuje taký text evanjelia, ktorý by sa vymykal tomuto imperatívu lásky, dosahujúcej až k odpusteniu. Dokonca aj v poslednom okamihu svojho pozemského života, keď bol pribitý na kríži, vyslovuje Ježiš slová odpustenia: „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia“ (Lk 23, 34).

Nič z toho, čo kajúci hriešnik predkladá Božiemu milosrdenstvu, nemôže ostať bez objatia jeho odpustenia. A preto nikto z nás nemôže klásť podmienky milosrdenstvu; ono vždy ostáva bezodplatným aktom nebeského Otca, nepodmienenou a nezaslúženou láskou. Nemôžeme preto riskovať, že sa postavíme proti plnej slobode lásky, ktorou Boh vstupuje do života každého človeka.

Milosrdenstvo je tým konkrétnym skutkom lásky, ktorá odpúšťa, pretvára a mení život. V tom sa ukazuje, že ide o božské tajomstvo. Boh je milosrdný (porov. Ez 34, 6), jeho milosrdenstvo trvá naveky (porov. Ž 136), z pokolenia na pokolenie objíma každého človeka, ktorý v neho dúfa a premieňa ho, darujúc mu svoj vlastný život.

3. Koľko radosti vytrysklo v srdciach týchto dvoch žien, cudzoložnice a hriešnice! Vďaka odpusteniu sa mohli konečne cítiť slobodné a šťastné ako nikdy predtým. Ich slzy zahanbenia a bolesti sa premenili na úsmev tých, čo vedia, že sú milované. Milosrdenstvo vyvoláva radosť, pretože srdce sa otvára nádeji na nový život. Radosť z odpustenia je nevyhoviteľná, no presvitá z nás zakaždým, keď ju zažívame. Na jej počiatku je láska, ktorou nám Boh ide v ústrety a láme kruh egoizmu, ktorý nás opantál, aby nás urobil nástrojmi svojho milosrdenstva.

Aký veľký význam majú pre nás starobylé slová, ktorými sa riadili prví kresťania: „Obleč sa do radosti, ktorá je vždy Bohu milá a vítaná. V nej má záľubu. Každý radostný človek dobre koná, dobre myslí a pohádza smútkom. [...] V Bohu budú žiť tí, čo sa vzdalujú od smútku a zahalujú sa do každej radosti“ (Hermasov pastier, XLII, 1 – 4). Skúsenosť milosrdenstva prináša radosť. Nedajme si ju vziať rôznymi žiaľmi a starosťami. Nech je stále pevne zakorenená v našom srdci a umožní nám vždy radostne

hľadiet' na náš každodenný život.

Zdá sa, že v kultúre, kde zväčša prevláda technika, sa množia rôzne formy smútku a osamelosti, ktorým podliehajú mnohí ľudia, aj mladí. Budúcnosť sa javí v zajatí neistoty, ktorá neumožňuje dosiahnuť stabilitu. A tak často vznikajú pocity melanchólie, smútku a nudy, ktoré môžu pomaly viesť k beznádeji. Na odohnanie klamlivých vidín sľubujúcich ľahko dosiahnuteľné šťastie a umelý raj sú potrební svedkovia nádeje a pravej radosti. Mnohými pocitovaným hlbokým prázdnom môže byť naplnené nádejou, ktorú nosíme v srdci, a z nej prameniaca radosť. Je teda veľmi potrebné spoznať radosť, ktorá sa objavuje v srdci zasiahnutom milosrdenstvom. Preto si ako poklad chráňme vzácne Apoštolove slová: „Ustavične sa radujte v Pánovi!“ (Flp 4, 4; porov. 1 Sol 5, 16).

4. Slávili sme veľmi intenzívny rok, počas ktorého sme boli obdarovaní hojnosťou milosti milosrdenstva. Pánova dobrota a milosrdenstvo sa rozšírili po celom svete ako neskrotný a blahodarný vietor. A zoči-voči tomuto milujúcemu Božiemu pohľadu, ktorý sa takto obrátil na každého z nás, nemožno ostať ľahostajnými, pretože on mení život.

Preto cítíme predovšetkým potrebu poďakovať sa Pánovi a povedať mu: „Pane, svojej krajine si preukázal milosť... Svoju ľudu si odpustil vinu“ (Ž 85, 2 – 3). Presne tak to je: Boh pošliapal naše hriechy a do morských hlbín zahodil naše viny (porov. Mich 7, 19); už si ich nepripomína, zahodil ich za chrbát (porov. Iz 38, 17); ako je vzdialený východ od západu, tak sú naše hriechy vzdialené od neho (porov. Ž 103, 12).

V tomto svätom roku sa Cirkev dokázala naladiť na počúvanie a veľmi intenzívne zakúšať prítomnosť a blízkosť Otca, ktorý pôsobením Ducha Svätého zjavuje dar a poverenie Ježiša Krista odpúšťať hriechy. Bola to skutočne nová Pánova návšteva medzi nami. Pocítili sme, ako sa jeho životný dych vylial na Cirkev a jeho slová ešte raz definovali naše poslanie: „Prijmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú zadržané“ (Jn 20, 22 – 23).

5. Teraz uzatváram tento svätý rok; je čas hľadiet' vpred a pochopiť, ako možno ďalej verne, radostne a nadšene prežívať bohatstvo Božieho milosrdenstva. V diele novej evanjelizácie môžu ostať naše spoločenstvá živými a dynamickými do tej miery, do akej bude „pastoračné obrátenie“, ktoré máme prežívať (porov. Evangelii gaudium, 27), denne formované obnovujúcou silou milosrdenstva. Neobmedzujme jej pôsobenie; nezarmucujme Ducha, ktorý stále naznačuje nové cesty, ktorými treba ísť, aby sme všetkým priniesli evanjelium, ktoré zachraňuje.

V prvom rade sme povolaní sláviť milosrdenstvo. Kol'ké bohatstvo je prítomné v modlitbe Cirkvi, keď vyzýva Boha ako milosrdného Otca! V liturgii sa milosrdenstvo nielen opätovne vyzýva, ale sa skutočne prijíma a prežíva. Od začiatku do konca eucharistického slávenia sa milosrdenstvo niekoľkokrát objavuje v dialógu medzi modliacim sa zhromaždením a Otcovým Srdcom, ktoré sa raduje, keď môže šíriť svoju milosrdnú lásku.

Po úvodnej prosbe o odpustenie so zvolaním „Pane, zmiluj sa“ sme ihneď uistení: „Nech sa zmiluje nad nami všemohúci Boh, nech nám hriechy odpustí a privedie nás do života večného“. A s touto dôverou sa spoločenstvo zhromažďuje v Pánovej prítomnosti, zvlášť vo svätý deň vzkriesenia. Mnohé texty „modlitby dňa“ majú za cieľ pripomenúť veľký dar milosrdenstva. Napríklad v Pôstnom období sa modlíme: „Bože, prameň nekonečného milosrdenstva a nesmiernej dobroty, ty nás učíš, že pôst, modlitba a skutky kresťanskej lásky sú liekom proti hriechu; láskavo prijmi vyznanie našej slabosti, a keď klesáme pod ťarchou previnení, pozdvihni nás svojou milosrdnou rukou“ (Rímsky misál, 3. pôstna nedeľa). Potom sa ponoríme do vznešenej eucharistickej modlitby s prefáciou/piesňou vďaky, ktorá hlása: „Lebo si tak súciteľne miloval svet, že si nám dal svojho Syna za Spasiteľa, ktorý nám bol podobný vo všetkom okrem hriechu“ (tamže, 7. nedeľa v Cezročnom období). Štvrtá eucharistická modlitba je navyše oslavnou piesňou na Božie milosrdenstvo: „milosrdne si pomáhal všetkým, aby ťa hľadali a našli“ (tamže, 4. eucharistická modlitba). „Zmiluj sa nad nami všetkými“ (tamže, 2. eucharistická modlitba), je naliehavá prosba, ktorú kňaz vznáša pri eucharistickej modlitbe, aby nám vyprosil účasť na večnom živote. Po modlitbe Otče náš pokračuje kňaz v modlitbe a prosí, aby nám Boh prišiel „milosrdne na pomoc“, uchránil nás pred hriechom a pred každým nepokojom. A pred znakom pokoja, ktorý si vo svetle prijatého odpustenia dávame ako prejav bratstva a vzájomnej lásky, sa znovu modlí: „Nehľad' na naše hriechy, ale na vieru svojej Cirkvi“ (tamže, obrad pokoja). Týmto slovami prosíme s pokornou dôverou o dar jednoty a pokoja pre svätú matku Cirkev. Slávenie Božieho milosrdenstva vrcholí v eucharistickej obete, ktorá je pamiatkou na Kristovo veľkonočné tajomstvo, z ktorého prýšťa spása pre každého človeka, pre dejiny i celý svet. Skrátka, každý moment eucharistického slávenia odkazuje na Božie milosrdenstvo.

V celom sviatostnom živote sa nám dostáva hojne milosrdenstva. Nie náhodou sa Cirkev rozhodla vyslovene odvolávať na milosrdenstvo vo formulách dvoch sviatostí, ktoré sa nazývajú „uzdravujúce“, teda sviatosti zmierenia a sviatosti pomazania chorých. Formula rozhrášenia hovorí: „Milosrdný Boh Otec, ktorý smrťou a zmŕtvychvstaním svojho Syna zmieril svet so sebou a zoslal Ducha svätého na odpustenie hriechov, nech ti službou Cirkvi udelí odpustenie a pokoj“ (Obrad pokánia, 46). A pri pomazaní chorých sa hovorí: „Týmto svätým pomazaním a pre svoje láskavé milosrdenstvo nech ti Pán pomáha milosťou Ducha Svätého“ (Sviatosť pomazania chorých, 76). Odkaz na milosrdenstvo je teda v modlitbe Cirkvi nielen povzbudzujúci, ale aj výsostne konajúci: treba povedať, že ak s vierou vyzývame milosrdenstvo, bude nám udelené; ak ho vyznávame ako živé a reálne, skutočne nás premieňa. A toto je základný obsah našej viery, ktorý musíme vždy zachovať v celej jeho originalite: prv ako sa zjavil hriech, zjavila sa láska, ktorou Boh stvoril svet a ľudské bytosti. Láska je prvým skutkom, ktorým sa nám Boh dáva poznať

a ide nám v ústrety. Preto majme otvorené srdcia pre dôveru, že sme Bohom milovaní. Jeho láska nás vždy predchádza, sprevádza a ostáva s nami, napriek nášmu hriechu.

6. V tomto kontexte nadobúda osobitný význam počúvanie Božieho slova. Božie slovo sa hlása kresťanskému spoločenstvu každú nedeľu, aby bol Pánov deň ožiarený svetlom vychádzajúcim z veľkonočného tajomstva (porov. Druhý vatikánsky koncil, konštitúciu Sacrosanctum concilium, 106). Pri eucharistickom slávení to má podporovať skutočný dialóg medzi Bohom a jeho ľuďmi. Pri počúvaní biblických čítaní sa totiž znovu odvíjajú dejiny našej spásy cez neprestajné pôsobenie milosrdenstva, ktoré sa nám ohlasuje. Boh aj dnes hovorí s nami ako s priateľmi, „stýka sa“ s nami (Druhý vatikánsky koncil, dogmatická konštitúcia Dei verbum, 2), aby nám dal svoje priateľstvo a ukázal nám cestu života. Jeho Slovo sa stáva tlmočníkom našich žiadostí a starostí i plodnou odpoveďou, vďaka ktorej môžeme konkrétne okúsiť jeho blízkosť. Aká dôležitá je homília, kde „je pravda sprevádzaná krásou a dobrom“ (apoštolská exhortácia Evangelii gaudium, 142), aby sa srdcia veriacich zachveli pred veľkosťou milosrdenstva! Veľmi odporúčam dobrú prípravu homílie a jej starostlivé prednesenie. Bude o to plodnejšia, o čo väčšmi kňaz zakúsil na sebe dobrotu Pánovho milosrdenstva. Sprostredkovanie istoty o tom, že Boh nás miluje, nie je otázkou rečníckeho cvičenia, ale podmienkou vierohodnosti vlastného kňazstva. Žiť milosrdenstvo je via maestra, aby sa ono stalo skutočným ohlasovaním útechy a obrátenia v pastorácii. Homília, ako aj katechéza musia byť vždy podopreté týmto pulzujúcim srdcom kresťanského života.

7. Biblia je veľkým príbehom, ktorý rozpráva o zázrakoch Božieho milosrdenstva. Každá jej strana je poznačená láskou Otca, ktorý si už od stvorenia želal vtlačiť do vesmíru stopy svojej lásky. Prostredníctvom slov prorokov a múdroslovných spisov formoval Duch Svätý dejiny Izraela, aby spoznával Božiu nehu a blízkosť, napriek nevernosti jeho ľudu. Ježišov život a jeho verejné účinkovanie výrazne poznačili dejiny kresťanského spoločenstva, ktoré chápalo vlastné poslanie na základe Ježišovho poverenia – stať sa trvalým nástrojom jeho milosrdenstva a odpustenia (porov. Jn 20, 23). Prostredníctvom Svätého písma, ktoré sa uchováva živé v Cirkvi, Pán naďalej hovorí k svojej Neveste a ukazuje, akými cestami treba ísť, aby evanjelium spásy dosiahlo všetkých. Je mojím vrúcnyim priáním, aby sa Božie slovo stále viac slávil, poznávalo a šírilo, pretože prostredníctvom neho možno lepšie pochopiť tajomstvo lásky, ktorá pramení z tohto zdroja milosrdenstva. Jasne nám to pripomína Apoštol: „Celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na poučanie, na usvedčovanie, na nápravu a na výchovu v spravodlivosti“ (2 Tim 3, 16).

Bolo by vhodné, aby každé spoločenstvo venovalo jednu nedeľu liturgického roka obnovenému úsiliu o šírenie, poznávanie a hlbšie pochopenie Svätého písma: jedna nedeľa celá venovaná Božiemu slovu, aby sme pochopili nevyčerpatelné bohatstvo, ktoré pochádza z trvalého dialógu Boha s jeho ľuďmi. Nech nášmu úsiliu nechýba kreativita, aby sa tento moment obohatil o iniciatívy, ktoré povzbudia veriacich stať sa živými nástrojmi odovzdávania Slova. Medzi tieto iniciatívy zaiste patrí čo najväčšie rozšírenie lectio divina, aby sa prostredníctvom modlitbového čítania posvätného textu podporil a rozvinul duchovný život. Lectio divina na témy milosrdenstva umožní konkrétne zakúsiť plodnosť posvätného textu, čítaného vo svetle celej duchovnej tradície Cirkvi, čo nevyhnutne vyústí do konkrétnych gest a skutkov lásky (porov. BENEDIKT XVI., apoštolská exhortácia Verbum Domini, 86 – 87).

8. Milosrdenstvo sa osobitným spôsobom slávi vo sviatosti zmierenia. To je okamih, v ktorom pociťujeme objatie Otca vychádzajúceho nám v ústrety, aby nám navrátil milosť byť znova jeho deťmi. Sme hriešnici a nesieme si so sebou bremeno protirečenia medzi tým, čo chceme robiť a čo, naopak, skutočne robíme (porov. Rim 7, 14 – 21); milosť nás však vždy predchádza a berie na seba tvár milosrdenstva, ktoré sa prejavuje v zmierení a odpustení. Boh nám dáva pochopiť jeho nesmiernu lásku práve zoči-voči nášmu hriešnemu stavu. Milosť je silnejšia a prekonáva každý možný odpor, pretože láska víťazí nad všetkým (porov. 1 Kor 13, 7).

Vo sviatosti odpustenia nám Boh ukazuje cestu obrátenia k nemu; pozýva nás znovu okúsiť jeho blízkosť. Je to odpustenie, ktoré môže byť dosiahnuté tak, že sa najskôr žije láska. Pripomína to tiež apoštol Peter, keď píše, že „láska zakrýva množstvo hriechov“ (1 Pt 4, 8). Iba Boh odpúšťa hriechy, no aj od nás žiada, aby sme boli pripravení odpúšťať tým druhým, ako aj on odpúšťa nám: „A odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom“ (Mt 6, 12). Aké smutné je, ak ostávame uzavretí sami v sebe a neschopní odpúšťať! Vtedy nadobúda prevahu nenávisť, hnev, odplata, ktoré robia život nešťastným a maria radostné úsilie o milosrdenstvo.

9. Jednou zo skúseností milosti, ktorú Cirkev mocne zažívala počas uplynulého svätého roku, bola zaiste služba misionárov milosrdenstva. Ich pastoračné pôsobenie malo zviditeľniť, že Boh nekladie nijaké hranice tým, ktorí ho hľadajú s pokorným srdcom, pretože všetkým ide v ústrety ako Otec. Dostal som mnohé radostné svedectvá o opätovnom stretnutí s Pánom vo sviatosti zmierenia. Nepremeškajme príležitosť prežívať vieru aj ako skúsenosť zmierenia. „Zmierte sa s Bohom!“ (2 Kor 5, 20), to je výzva, ktorú nám aj dnes Apoštol adresuje, aby každý veriaci mohol objaviť moc lásky, ktorá utvára „nové stvorenie“ (2 Kor 5, 17).

Vyslovujem svoju vd'aku každému misionárovi milosrdenstva za túto cennú službu, ktorej poskytnutie umožňuje, aby pôsobila milosť odpustenia. Táto mimoriadna služba sa však zavretím svätej brány nekončí. Želám si totiž, aby stále trvala – až kým nepríde nové usmernenie – ako konkrétny znak toho, že milosť svätého roku je v rozličných častiach sveta naďalej živá a účinná. V tomto období bude mať dohľad nad misionármi milosrdenstva na starosti – ako priamy prejav mojej starostlivosti a blízkosti – Pápežská rada na podporu novej evanjelizácie, ktorá má tiež nájsť tie najkoherentnejšie formy vykonávania tejto cennej služby.

10. Kňazom znovu opakujem výzvu, aby sa veľmi starostlivo pripravovali na službu spovedania, ktorá je pravým kňazským poslaním. Srdečne ďakujem za vašu službu a prosím vás, aby ste boli voči všetkým ústretoví; aby ste boli svedkami otcovskej nežnosti, napriek vážnosti previnenia; ponáhľali sa, ak ide o pomoc a zamyslenie sa nad spáchaným hriechom; boli jednoznační pri predkladaní morálnych princípov; ochotní sprevádzať veriacich na ceste pokánia, sledujúc trpezlivo ich kroky; prezieraví pri rozlišovaní každého jednotlivého prípadu; veľkodušní pri udeľovaní Božieho odpustenia. Ako sa Ježiš pred cudzoložnicou rozhodol ostať ticho, aby ju zachránil pred odsúdením a smrťou, tak aj kňaz v spovednici nech má veľkodušné srdce, uvedomujúc si, že každý penitent/kajúcnik mu pripomína jeho vlastnú situáciu: hriešnika, no služobníka milosrdenstva.

11. Chcel by som, aby sme sa všetci zamysleli nad slovami Apoštola, napísanými na konci jeho života Timotejovi, keď vyznáva, že bol prvým z hriešnikov, no zároveň hovorí: „... ale dosiahol som milosrdenstvo“ (1 Tim 1, 16). Jeho slová majú veľkú silu podnietiť nás, aby sme sa zamysleli nad naším životom a uvideli, ako sa pôsobením Božieho milosrdenstva mení, obracia a pretvára naše srdce: „Ďakujem tomu, ktorý ma posilnil, Ježišovi Kristovi, nášmu Pánovi, že ma uznal za verného a zveril mi službu, hoci som bol predtým rúhač, prenasledovateľ a násilník. No dosiahol som milosrdenstvo“ (1 Tim 1, 12 – 13).

Preto si opätovne pripomínajme vždy s novým pastoračným zápalom Apoštolove slová, že Boh „nás skrze Krista zmieril so sebou a zveril nám službu zmierenia“ (2 Kor 5, 18). S ohľadom na túto službu nám bolo odpustené ako prvým; stali sme sa osobne svedkami univerzálnosti odpustenia. Neexistuje zákon ani predpis, ktorý by mohol Bohu zabrániť znovu objasniť syna, ktorý sa k nemu vracia a uznáva, že pochybil, no rozhodol sa začať odznova. Zastaviť sa len pri zákone je rovnaké, ako urobiť vieru a Božie milosrdenstvo zbytočnými. Zákon má propedeutickú hodnotu (porov. Gal 3, 24), ktorej cieľom je láska (porov. 1 Tim 1, 5). A kresťan je predsa pozvaný prežívať novosť evanjelia, „zákon Ducha, ktorý dáva život v Kristovi Ježišovi“ (Rim 8, 2). Aj v tých najzložitejších prípadoch, kde sme v pokušení nechať prevládnúť spravodlivosť vychádzajúcu len z normy zákona, treba veriť v silu prýštiacu z Božej milosti.

My spovedníci máme skúsenosť toľkých obrátení, ktoré sa dejú pred našimi očami. Cít'me teda zodpovednosť za gestá a slová, ktoré môžu vytrysknúť zo srdca penitenta, pretože objavil blízkosť a nehu Pána, ktorý odpúšťa. Nezmarime tieto chvíle svojím správaním, ktoré by mohlo protirečiť hľadanej skúsenosti milosrdenstva. Pomôžme skôr osvetliť priestor osobného svedomia nekonečnou Božou láskou (porov. 1 Jn 3, 20).

Sviatosť zmierenia musí nájsť svoje centrálné miesto v živote kresťana; preto si od kňazov vyžaduje, aby svoj život dali do „služby zmierenia“ (2 Kor 5, 18) tak, že nikomu, kto skutočne ľutuje, nebude zahatený prístup k láske Otca, ktorý čaká na jeho návrat, a všetkým bude ponúknutá možnosť zakúsiť oslobodzujúcu silu odpustenia.

Najvhodnejšou príležitosťou môže byť na najbližšiu Štvrtú pôstnu nedeľu slávenie iniciatívy 24 hodín pre Pána, ktorá už našla odozvu vo viacerých diecézach a ostáva silnou pastoračnou výzvou na intenzívne prežívanie sviatostnej spovede.

12. Pre potrebu zrušiť každú prekážku, ktorá by stála medzi prosbou o zmierenie a Božím odpustením, udeľujem odteraz všetkým kňazom z moci ich úradu fakultu odpustiť tým, čo spáchali hriech potratu. Fakulta, ktorú som udelil len na obdobie svätého roku (porov. List, ktorým sa udeľujú odpustky pri príležitosti mimoriadneho Svätého roku milosrdenstva, 1. septembra 2015) sa teraz rozširuje na ďalší čas, bez ohľadu na to, čo by bolo ustanovené opačne. Chcel by som čo najsilnejšie zdôrazniť, že potrat je vážnym hriechom, pretože ukončuje život nevinného. Rovnako dôrazne však musím a smiem tvrdiť, že neexistuje nijaký hriech, ktorý by Božie milosrdenstvo nemohlo dosiahnuť a zničiť, keď nájde kajúce srdce, ktoré prosí o zmierenie s Otcem. Každý kňaz má preto byť radcom, oporou a posilou pri sprevádzaní penitentov na tejto ceste osobitného zmierenia.

Počas svätého roku som ustanovil, že veriaci, ktorí z rozličných dôvodov navštevujú kostoly spravované kňazmi z Bratstva sv. Pia X., prijímajú sviatostné rozhrášenie od svojich hriechov platne a dovolene (porov. tamže). Pre pastoračné dobro týchto veriacich a dúfajúc v dobrú vôľu ich kňazov, že sa s Božou pomocou znovu nastolí plné spoločenstvo s Katolíckou cirkvou, z vlastného rozhodnutia ustanovujem, že táto fakulta bude trvať aj po uplynutí milostivého obdobia, až kým nebude v tejto veci ustanovené niečo nové, pretože nikdy nikomu nesmie chýbať sviatostný znak zmierenia prostredníctvom odpustenia Cirkvi.

13. Milosrdenstvo má tiež tvár útechy. „Potešujte, potešujte môj ľud“ (Iz 40, 1), to sú naliehavé slová proroka, ktoré zaznievajú aj dnes, aby slová nádeje mohli dôjsť k tým, čo žijú v utrpení a bolesti. Nikdy si nenechajme ukradnúť nádej, ktorá pochádza z viery v zmŕtvychvstalého Pána. Je pravda, že sme často podrobení tvrdej skúške, no nikdy sa nesmieme vzdať istoty, že Pán nás miluje. Jeho milosrdenstvo sa prejavuje aj v blízkosti, v láske a podpore, ktoré mnohí bratia a sestry môžu ponúknuť druhým, keď ich

prepadnú dni smútku a súženia. Osušiť slzy je konkrétny skutok, ktorý prelamuje kruh osamelosti, v ktorom sme často uzavretí.

Všetci potrebujeme útechu, pretože nikto nie je imúnny pred utrpením, bolesťou a nepochopením. Koľko bolesti môže vyvolať závistlivé slovo, ovocie nenávisťi, žiarlivosti a hnevu! Koľko utrpenia môže vyvolať skúsenosť zrady, bolesti a opustenosti; koľko trpkosti smrť drahých osôb! Napriek tomu Boh nikdy nie je ďaleko, keď prežívame takéto tragédie. Slovo, ktoré povzbudzuje, objatie, ktoré ti umožní pocítiť pochopenie; pohladenie, ktoré umožňuje pocítiť lásku; modlitba, ktorá robí silnejšími... to všetko sú prejavy Božej blízkosti prostredníctvom útechy poskytnutej bratmi.

Niekedy môže byť veľmi nápomocné aj ticho; pretože niekedy neexistujú slová, ktoré by dali odpoveď na otázky toho, kto trpí. Ak chýbajú slová, môže ich nahradiť súcit toho, kto je prítomný; je nablízku, miluje a drží za ruku. Nie je pravda, že ticho je prejavom rezignácie, naopak, je to okamih sily a lásky. Aj ticho patrí k nášmu jazyku útechy, pretože sa mení na konkrétny skutok súcitu a účasti na utrpení brata.

14. V osobitnej situácii ako je tá naša, keď medzi mnohými inými krízami prežívame aj krízu rodiny, je dôležité, aby sa aj našim rodinám dostalo slova potechy. Dar manželstva je veľkým povolaním, ku ktorému s Kristovou milosťou prináleží aj veľkodušná, verná a trpezlivá láska. Krása rodiny ostáva napriek mnohým mrakom a alternatívnym návrhom nezmenená: „Radosť lásky, ktorá sa žije v rodinách, je aj potešením Cirkvi“ (posynodálna apoštolská exhortácia *Amoris laetitia*, 1). Cesta života, ktorá vedie muža a ženu k tomu, že sa stretnú, zamilujú a že si napokon pred Bohom sľúbia vernosť naveky, je často prerušená utrpením, zradou a osamelosťou. Radosť z daru detí nezabavuje rodičov starostí ohľadom ich rastu a výchovy, i ohľadom ich budúcnosti, ktorá má byť hodná intenzívneho prežívania.

Milosť sviatosti manželstva nielen posilňuje rodinu, aby bola privilegovaným miestom prežívania milosrdenstva, ale aj zaväzuje kresťanské spoločenstvo a celú pastoračnú činnosť, aby umožnili pôvodnej vznešenej hodnote rodiny vyniknúť. Tento svätý rok však nesmie viesť k tomu, že zabudneme na aktuálnu zložitú situáciu rodín. Skúsenosť milosrdenstva nás robí schopnými hľadiť na všetky tieto ľudské ťažkosti s postojom Božej lásky, ktorá je neúnavná v prijímaní a sprevádzaní (porov. tamže, 291 – 300).

Nemôžeme zabúdať, že každý človek nesie so sebou bohatstvo i bremeno vlastnej histórie, ktoré ho odlišuje od každej inej osoby. Náš život so svojimi radosťami a bolesťami je niečím jedinečným a neopakovateľným, čo prebieha pred milosrdným Božím pohľadom. To si vyžaduje predovšetkým zo strany kňazov pozorné duchovné, hlboké a obozretné rozlišovanie, aby sa ktokoľvek – nikoho nevynímajúc – a v akejkoľvek situácii života mohol cítiť skutočne prijatý Bohom, participovať na živote spoločenstva a byť začlenený do Božieho ľudu, ktorý neúnavne kráča k plnosti Božieho kráľovstva; kráľovstva spravodlivosti, lásky, odpustenia a milosrdenstva.

15. Osobitný význam v tomto kontexte nadobúda okamih smrti. Cirkev vždy prežívala tento dramatický prechod vo svetle vzkriesenia Ježiša Krista, ktoré nám otvorilo cestu k istote o budúcom živote. Veľkú výzvu, ktorej sa musíme chopiť, predstavuje pre nás predovšetkým súčasná kultúra, smerujúca často k zľahčovaniu smrti – až do tej miery, že ju považuje len za fikciu – alebo k jej ukrývaniu. Smrti je, naopak, potrebné čeliť a pripravovať sa na ňu ako na bolestný a nevyhnutný, no zmysluplný prechod: hraničný akt lásky voči osobám, ktoré nás opúšťajú, i voči Bohu, ktorému idú v ústrety. Vo všetkých náboženstvách je okamih smrti, podobne ako okamih narodenia, sprevádzaný prítomnosťou náboženského obradu. My máme skúsenosť s pohrebom ako modlitbou plnou nádeje ohľadom duše zomrelého, ktorá poskytuje útechu tým, čo trpia odchodom milovanej osoby.

Som presvedčený, že v rámci pastoračnej činnosti oduševnenej živou vierou potrebujeme zaistiť, aby boli naše liturgické znaky a modlitby konkrétne zažívané ako prejavy Pánovho milosrdenstva. On sám nám ponúka slová nádeje, keď hovorí, že nič a nikto nás nemôže nikdy oddeliť od jeho lásky (porov. Rim 8, 35). Zo strany kňaza je veľmi dôležitým sprevádzaním, keď sa podelí o toto poznanie, pretože tak pomáha zakúsiť blízkosť kresťanského spoločenstva v situácii slabosti, osamelosti, neistoty a plaču.

16. Končí sa svätý rok a zatvorí sa svätá brána. No brána milosrdenstva nášho srdca ostane stále otvorená. Naučili sme sa, že Boh sa k nám skláňa (porov. Oz 11, 4), aby sme ho aj my vedeli nasledovať a skláňať sa k svojim bratom. Túžba mnohých osôb vrátiť sa do domu Otca, ktorý očakáva ich príchod, bola vzbudená aj úprimnými a veľkodušnými svedkami Božej nežnej lásky. Svätá brána, ktorou sme v tomto roku prechádzali, nás voviedla na cestu lásky, ktorou máme každý deň verne a radostne kráčať. Je to cesta milosrdenstva, ktorá nám umožňuje stretať sa s mnohými bratmi a sestrami, ktorí naťahujú ruku, aby ju niekto uchopil a kráčal s nimi.

Blízkosť ku Kristovi si vyžaduje blízkosť k bratom, pretože nič nie je Otcovi milšie, ako konkrétny znak milosrdenstva. Milosrdenstvo sa zo samotnej svojej povahy stáva viditeľným a rukolapným len v konkrétnom a dynamickom skutku. Ak sme ho raz okúsili v jeho pravdivosti, už sa nestará: neustále rastie a premieňa život. Ide o skutočné nové stvorenie, ktoré má nové srdce schopné milovať naplno a očisťuje oči, aby spoznali tie najskrytejšie potreby. Aké pravdivé sú slová, ktorými sa Cirkev modlí na Veľkonočnú vigíliu po prečítaní príbehu o stvorení: „Všemohúci a večný Bože, obdivuhodne si stvoril človeka a ešte obdivuhodnejšie si ho vykúpil“ (Rímsky misál, Veľkonočná vigília, modlitba po prvom čítaní).

Milosrdenstvo obnovuje a oslobodzuje, pretože ide o stretnutie dvoch srdiec: Božieho Srdca, ktoré nám ide v ústrety, a srdca človeka. Ľudské srdce sa zohrieva a Božie ho uzdravuje: kamenné srdce sa premieňa na srdce z mäsa (porov. Ez 36, 26), schopné

milovať napriek svojmu hriechu. Tu chápeme, čo je to byť skutočne „novým stvorením“ (porov. Gal 6, 15): som milovaný, teda existujem; bolo mi odpustené, teda sa rodím do nového života; bolo mi prejavené milosrdenstvo, teda sa stávam nástrojom milosrdenstva.

17. Počas svätého roku, zvlášť počas piatka milosrdenstva, som mohol zakúsiť, koľko dobra je vo svete. Často ho nepoznáme, pretože sa každý deň deje skryto a v tichosti. Aj keď o ňom nikto nehovorí, predsa existujú konkrétne znaky dobroty a nežnej lásky voči tým najmenším a bezbranným; voči najviac osamelým a opusteným. Skutočne existujú protagonisti lásky, ktorým nechýba solidarita s tými najchudobnejšími a najnešťastnejšími. Ďakujem Pánovi za tieto cenné dary, ktoré nás pozývajú, aby sme odhalili radosť byť nablízku slabosti zraneného ľudstva. S vďakou myslím na mnohých dobrovoľníkov, ktorí každý deň venujú svoj čas, aby svojou obetavosťou zjavovali Božiu prítomnosť a blízkosť. Ich služba je skutočným dielom milosrdenstva, ktoré pomáha mnohým ľuďom priblížiť sa k Cirkvi.

18. Nadišla chvíľa, popustiť trochu fantáziu milosrdenstva, aby sa zrodili mnohé nové diela, ovocie milosti. Cirkev dnes potrebuje hovoriť o tých „mnohých iných znameniach“, ktoré Ježiš vykonal a ktoré „nie sú zapísané“ (Jn 20, 30), aby sa stali výrečnými prejavmi plodnosti Kristovej lásky a spoločenstva, ktoré z neho žije. Hoci prešlo viac ako dvetisíc rokov, skutky milosrdenstva naďalej zjavujú Božiu dobrotu.

Ešte i dnes trpia celé populácie hladom a smädом a obrazy detí, čo nemajú vôbec nič na jedenie, vyvolávajú veľké znepokojenie. Celé zástupy ľudí naďalej migrujú z jednej krajiny do druhej, hľadajúc jedlo, prácu, domov a mier. Trvalým dôvodom utrpenia, ktoré si vyžaduje pomoc, útechu a podporu, je choroba v jej najrozličnejších podobách. Väznice sú miestami, kde sa často k obmedzujúcemu trestu pridávajú v dôsledku neľudských podmienok i veľmi ťažké strádania. Stále je veľmi rozšírená negramotnosť, ktorá bráni deťom vzdelávať sa a vystavuje ich novým formám otroctva. Predovšetkým na Západe vedie kultúra neobmedzeného individualizmu k potlačeniu zmyslu pre solidaritu a zodpovednosť za druhých. Aj sám Boh ostáva dnes pre mnohých neznámy: to predstavuje najväčšiu chudobu a najväčšiu prekážku na uznanie nedotknuteľnej dôstojnosti ľudského života.

Je zrejmé, že skutky telesného a duchovného milosrdenstva predstavujú aj v dnešných časoch potvrdenie významu milosrdenstva a jeho pozitívneho pôsobenia ako spoločenskej hodnoty. Milosrdenstvo nás totiž pobáda k tomu, aby sme si vyhrnuli rukávy a navrátili dôstojnosť miliónom ľudí, ktorí sú našimi bratmi a sestrami a sú pozvaní budovať s nami „spolahlivé mesto“ (encyklika *Lumen fidei*, 50).

19. Počas tohto svätého roku sa udiali mnohé konkrétne znamenia milosrdenstva. Spoločenstvá, rodiny i jednotlivci znovuobjavili radosť zo vzájomného delenia sa a krásu solidarity. Predsa to však nestačí. Vo svete naďalej vznikajú nové formy duchovnej i materiálnej chudoby, ktoré ohrozujú dôstojnosť osôb. Preto musí Cirkev stále bdieť a byť pripravená hľadať nové skutky milosrdenstva a veľkodušne a s nadšením ich uskutočňovať.

Zapojme preto všetky sily, aby sme vedeli dať konkrétnu podobu našej láske a zároveň rozumu v skutkoch milosrdenstva. Milosrdenstvo totiž dokáže pôsobiť aj zvnútra a má tendenciu šíriť sa ako olejová škvrna, ktorá nepozná hranice. V tomto zmysle sme povolaní dať novú tvár tým skutkom milosrdenstva, ktoré sú známe už oddávna. Milosrdenstvo ich totiž presahuje; je vždy niečím viac, je vždy plodné. Je ako kvas, ktorý prekvasí cesto (porov. Mt 13, 33), a ako zrnko horčice, ktoré sa stane stromom (porov. Lk 13, 19).

Pomyslime len napríklad na skutok telesného milosrdenstva zaodieť nahého (porov. Mt 25, 36.38.43.44). Ten odkazuje na počiatok v rajskej záhade, kde Adam a Eva zistili, že sú nahí, a keď začuli, že Pán prichádza, hanbili sa a skryli (porov. Gn 3, 7 – 8). Vieme, že Pán ich potrestal, no predsa „urobil Adamovi a jeho žene kožený odev a obliekol ich“ (Gn 3, 21). Hanba je prekonaná a dôstojnosť navrátená.

Obráťme svoj zrak aj na Ježiša na Golgote. Boží Syn je na kríži nahý; o jeho spodný odev losovali a vzali si ho vojaci (porov. Jn 19, 23 – 24); už nemá nič. Na kríži sa ukazuje krajná spoluúčasť Ježiša s tými, čo stratili svoju dôstojnosť, lebo im chýba i to najnutnejšie. Tak ako je Cirkev povolaná stať sa „Kristovou tunikou“ (porov. CYPRIÁN, Jednota Katolíckej cirkvi, 7), aby zaodela svojho Pána, tak je tiež povinná byť solidárnou s nahými zeme, aby znovuzískali dôstojnosť tých, čo sú odetí. „Bol som nahý a priodeli ste ma“ (Mt 25, 36). To nás zaväzuje, aby sme neodvracali svoju tvár pred novými formami chudoby a marginalizácie, ktoré brania ľuďom žiť dôstojne.

Nemať prácu a nedostávať spravodlivú mzdu; nemať domov alebo krajinu, kde možno bývať; byť diskriminovanými pre vieru, rasu, spoločenské postavenie... tieto a mnohé ďalšie okolnosti ohrozujú dôstojnosť človeka. A kresťania na ne odpovedajú milosrdným konaním predovšetkým vo forme bdelosti a solidarity. Koľko je dnes situácií, v ktorých môžeme ľuďom navrátiť ich dôstojnosť a umožniť ľudský život! Pomyslime len na mnohé deti, znášajúce násilie najrôznejšieho druhu, ktoré im kradne radosť zo života. Ich smutné a zmätené tváre sa vtlačili do mojej mysle; prosia o našu pomoc, aby sme ich oslobodili z otroctiev súčasného sveta. Tieto deti sú mladými zajtrajška; ako ich pripravujeme na dôstojný a zodpovedný život? S akou nádejou môžu čeliť prítomnosti i vlastnej budúcnosti?

Spoločenský charakter milosrdenstva si vyžaduje, aby sme neostali nečinní a zahnali ľahostajnosť a pokrytectvo, aby naše plány a projekty neostali len na papieri. Duch Svätý nech nám pomáha byť vždy pripravení ponúknuť – nezištne a konkrétne – svoj príspevok, aby spravodlivosť a dôstojný život neostali len príležitostnými slovami, ale stali sa konkrétnym úsilím tých, čo chcú svedčiť o prítomnosti Božieho kráľovstva.

20. Sme pozvaní rozvíjať kultúru milosrdenstva, založenú na znovuobjavení stretnutia s druhými; kultúru, v ktorej nik nehľadá na druhého s nezaujmom ani neodvráti pohľad, keď vidí utrpenie bratov. Skutki milosrdenstva sú „umeleckými dielami“: ani jeden nie je rovnaký ako druhý; naše ruky ich môžu vymodelovať tisícmi spôsobmi, a hoci je len jeden Boh, ktorý ich inšpiruje, a jedna „matéria“, z ktorej sú vytvorené – teda samotné milosrdenstvo – každý nadobúda odlišnú podobu.

Skutki milosrdenstva sa totiž dotýkajú celého života človeka. Preto môžu spôsobiť skutočnú kultúrnu revolúciu práve prostredníctvom gest, ktoré dokážu zasiahnuť telo i ducha, teda život človeka. Takýto záväzok môže kresťanské spoločenstvo prijať za vlastný, lebo si uvedomuje, že Pánovo slovo ho stále vyzýva, aby vystúpilo z ľahostajnosti a individualizmu, vedúcich k pokušeniu uzavrieť sa, aby sme mali pohodlný a bezstarostný život. „Ved' chudobných máte vždy medzi sebou,“ (Jn 12, 8), hovorí Ježiš svojim učeníkom. Nikaké alibi nemôže ospravedlniť náš nezaujem, keď vieme, že on sa stotožnil s každým z nich.

Kultúra milosrdenstva sa buduje vo vytrvalej modlitbe, v poslušnom otvorení sa pôsobeniu Ducha, v dôvernom poznaní životov svätých a v konkrétnej blízkosti voči chudobným. Je to naliehavá výzva, ktorá má zabrániť tomu, aby sme nesprávne pochopili, kde je dôležité zapojiť sa. Pokušenie robiť „teóriu milosrdenstva“ možno prekonať len do tej miery, do akej sa spomínané konanie stane každodenným životom spoluúčasti a delenia sa. Okrem toho nikdy nesmieme zabudnúť na slová, ktorými apoštol Pavol hovorí o svojom stretnutí s Petrom, Jakubom a Jánom po svojom obrátení, keď zdôrazňuje podstatný aspekt svojho poslania i celého kresťanského života: „Len aby sme pamätali na chudobných, čo som sa aj usiloval robiť“ (Gal 2, 10). Nesmieme zabúdať na chudobných: je to výzva, ktorá je aktuálnejšia ako kedykoľvek predtým a ktorá je naliehavá pre svoju evanjelióvu zrejmosť.

21. Skúsenosť uplynulého svätého roku nám vryla do pamäti slová apoštola Petra: „Kedysi... vy, čo ste nedosiahli milosrdenstvo, teraz ste milosrdenstvo dosiahli“ (1 Pt 2, 10). Nenechávajme si žiarlivo len pre seba to, čo sme dostali; dokážme sa podeliť o to s trpiacimi bratmi, aby boli podopieraní silou Otcovho milosrdenstva. Naše spoločenstvá sa otvárajú, aby prijali tých, ktorí žijú na našom území, aby prostredníctvom svedectva veriacich všetci zažili Božie pohladenie.

Toto je čas milosrdenstva. Každý deň našej cesty je poznačený prítomnosťou Boha, ktorý riadi naše kroky silou milosti, ktorú Boh vložil do srdca, aby ho formoval a urobil schopným milovať. Je to čas milosrdenstva pre všetkých a pre každého, aby si nik nemohol myslieť, že je vylúčený z Božej blízkosti a z moci jeho nežnej lásky. Je to čas milosrdenstva, aby tí, čo sú slabí a bezbranní, vzdialení a osamotení mohli pocítiť prítomnosť bratov a sestier, ktorí im pomáhajú v ich potrebách. Je to čas milosrdenstva, aby chudobní cítili na sebe úctivý, no pozorný pohľad tých, čo premohli ľahostajnosť a pochopili, v čom je podstata života. Je to čas milosrdenstva, aby každý hriešnik neustále prosil o odpustenie a pocítil Otcovu ruku, ktorá ho vždy prijíma a privíja k sebe.

Pokým sa vo všetkých katedrálach a svätyniach sveta zatvárajú brány milosrdenstva, vo svetle „Jubilea sociálne vylúčených“ prišiel som na myšlienku sláviť v celej Cirkvi Svetový deň chudobných – ako konkrétny výsledok uplynulého mimoriadneho Svätého roku milosrdenstva – a to na 33. nedeľu v Cezročnom období. To by bola najdôstojnejšia príprava na slávnosť nášho Pána Ježiša Krista, Kráľa vesmíru, ktorý sa stotožnil s malými a chudobnými a ktorý nás bude súdiť podľa skutkov milosrdenstva (porov. Mt 25, 31 – 46). Bol by to deň, ktorý by spoločenstvu a každému pokrstenému pomohol zamyslieť sa nad tým, že chudoba je v samotnom srdci evanjelia a tiež nad skutočnosťou, že pokiaľ Lazár leží pred dverami nášho domu (porov. Lk 16, 19 – 21), nemôže nastať spravodlivosť ani sociálny mier. Tento svetový deň bude tiež predstavovať skutočnú formu novej evanjelizácie (porov. Mt 11, 5), ktorou je potrebné obnovovať tvár Cirkvi v jej trvalej aktivite pastoračného obrátenia, aby bola svedkyňou milosrdenstva.

22. Nech sú k nám stále obrátené milosrdné oči Svätej Božej Matky. Ona je prvá, čo otvorila túto cestu a sprevádza nás, keď svedčíme o láske. Matka milosrdenstva zhromažďuje všetkých pod svoj ochranný plášť, ako ju často zobrazuje umenie. Dôverujme v jej materskú pomoc a nasledujme jej trvalý príkaz hľadiet na Ježiša, žiarivú tvár Božieho milosrdenstva.

Dané v Ríme pri svätom Petrovi 20. novembra 2016, na slávnosť nášho Pána Ježiša Krista, Kráľa vesmíru, vo štvrtom roku pontifikátu

FRANTIŠEK